

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2022/85

Karar Sayısı : 2025/131

Karar Tarihi : 17/6/2025

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 133 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 22/4/2022 tarihli ve 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun;

A. 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (n) bendinde yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle..." ibaresinin,

B. 3. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "...ve bu tescille tüzel kişilik kazanır." ibaresinin,

C. 13. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

Ç. 21. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin,

D. 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin,

E. 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile..." ve "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin..." ibarelerinin,

F. 32. maddesinin (5) numaralı fıkrasının,

G. 33. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

Ğ. 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ı) bendinin,

H. 53. maddesiyle 5/5/2009 tarihli 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un değiştirilen 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasının;

1. Birinci cümlesinde yer alan "...Yönetim Kurulu tarafından..." ibaresinin,

2. İkinci cümlesinde yer alan "...Yönetim Kurulu kararı..." ibaresinin,

Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 7., 9., 10., 13., 20., 33., 36., 38., 49., 50., 60., 124., 138. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

“(1) *Bu Kanunda geçen;*

...

n) Spor federasyonu: Spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulan, organları seçimle gelen ve idari ve mali özerkliğe sahip federasyonları.

...

ifade eder.”

2. 3. maddesinin (4) numaralı fıkrası şöyledir:

“(4) *Kuruluş bildirimi, tüzük ve diğer belgelerde mevzuata aykırılık veya noksanlık bulunmaz ya da bu aykırılık veya noksanlık süresinde giderilmiş bulunursa spor kulübü Bakanlık tarafından spor kulüpleri siciline tescil edilir ve bu tescille tüzel kişilik kazanır.*”

3. 13. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) *Spor kulüpleri, 5253 sayılı Kanununun 19 uncu maddesi kıyasen uygulanmak suretiyle İçişleri Bakanlığı veya mülki idare amiri tarafından da denetlenebilir. Aynı Kanununun 30/A maddesinde belirtilen suçlar kapsamında spor kulübü veya spor anonim şirketinin genel kurulu dışındaki organlarında görevli olanlar veya ilgili personel hakkında kovuşturma başlatılması hâlinde bu kişiler geçici bir tedbir olarak İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir. Görevden uzaklaştırılan kişiler yerine görev yapmak üzere kurul yedek üyeleri sırayla çağılır. Görevden uzaklaştırma tedbiri nedeniyle spor kulübü veya spor anonim şirketinin zorunlu organlarının oluşturulamaması hâlinde spor kulübü veya spor anonim şirketinin merkezinin bulunduğu ilin valisi tarafından görevlendirilecek üç kişilik komisyon tarafından en geç otuz gün içinde olağanüstü genel kurul yapılır.”*

4. 21. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

“(3) *Büyükşehir belediyesi, belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, spor kulüplerinin ve spor anonim şirketlerinin profesyonel spor dallarına ve bunların profesyonel sporcularına her ne ad altında olursa olsun kaynak aktaramaz ve yardımda bulunamaz.* 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi bu hükmün kapsamı dışındadır.”

5. 23. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) *Spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından profesyonel olarak kabul edilen ve mevzuata göre profesyonel faaliyette bulunulmasına izin verilen spor dallarında, bir spor kulübü veya spor anonim şirketine sözleşme ilişkisi ile bağlı biçimde profesyonel olarak spor faaliyetinde bulunulabilir. Bu şekilde müsabakalara katılan sporcu için spor faaliyeti onun esas mesleği kabul edilir. Profesyonel sporunun statüsü ile hak ve*

yükümlülükleri, faaliyette bulunduğu spor dalının bağlı olduğu spor federasyonu tarafından belirlenir.”

6. 26. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Spor federasyonları, spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulur ve kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin Resmî Gazete’de yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır.”

7. 32. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

“(5) Disiplin ihlali oluşturacak fiiller ve disiplin yargılamasının temel usul ve esasları Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

8. 33. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) Denetim kurulu; iki üyesi genel kurul tarafından seçimle belirlenen, üç üyesi ise Bakanlık tarafından görevlendirilen beş üyeden oluşur.”

9. 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Spor federasyonunun görev ve yetkileri şunlardır:

...

1) Yönetmelikle belirlenen diğer görevleri yapmak.”

10. 53. maddesiyle 5894 sayılı Kanun’un değiştirilen 6. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) Tahkim Kurulu, Yönetim Kurulu tarafından en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur. Tahkim Kurulu başkan ve üyeleri, görevlendirmelerine dair Yönetim Kurulu kararı tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde, görevlerini tarafsızlık ve bağımsızlık içinde yerine getirmelerine engel bir durumlarının olmadığına dair yazılı beyanlarını sunmak ve Yönetim Kurulu üyelerinin huzurunda görevlerini tarafsız ve bağımsız şekilde yerine getireceklerine dair yemin etmek suretiyle görevlerine başlar. Üyeler, ilk toplantıda kendi aralarından bir başkan vekili ve bir raporör seçer.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR’ın katılımlarıyla 30/6/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. AYIRMA VE ESASA KAYIT KARARI

2. 22/4/2022 tarihli ve 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun 13. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına ilişkin davanın E.2022/85 sayılı davadan ayrılmasına, yeni bir esasa kaydedilmesine ve esas incelemenin bu yeni esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 17/6/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. ESASIN İNCELENMESİ

3. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Hilal YAZICI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gerçeği görüşülüp düşünüldü:

A. Genel Açıklama

4. 7405 sayılı Kanun'un gerekçesinde de ifade edildiği üzere kanun koyucu, 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu ve diğer mevzuat kapsamında düzenlenen ve faaliyette bulunan spor kulüplerinin müstakil bir kanunla düzenlenmesini amaçlamıştır. Ayrıca 5894 sayılı Kanun dışında çeşitli spor alanlarında oluşturulan federasyonları da kapsayacak şekilde genel hükümler içeren bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğundan spor federasyonlarını (federasyon) bir bütün olarak ele alan 7405 sayılı Kanun kabul edilmiştir.

5. Anılan Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre bu Kanun; spor kulüpleri, spor anonim şirketleri ve federasyonlarının kuruluşu, organları, üst kuruluş oluşturmaları, gelir ve giderleri, bütçe ve harcama esasları, görev, yetki ve sorumlulukları, denetimleri, bunlara yapılacak her türlü yardımın şekil ve şartları ile bunlara ilişkin diğer hususlara dair usul ve esasları düzenlemek amacıyla ihdas edilmiştir.

6. Anılan maddenin (2) ve (3) numaralı fıkralarında Kanun'un 3 ila 20. maddeleri ile 42. maddesinin (4) numaralı fıkrası ve 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası saklı kalmak kaydıyla, bu Kanun'un hükümlerinin kuruluş kanunu bulunan federasyonlar hakkında uygulanmayacağı, payları borsada işlem gören spor anonim şirketleri de dâhil olmak üzere tüm halka açık spor anonim şirketlerinin sermaye piyasası mevzuatına tabi olduğu, bu Kanun'da spor anonim şirketleri için getirilen hükümlerin sermaye piyasası mevzuatının halka açık şirketler için getirdiği düzenlemelerden ayrıldığı sürece uygulanacağı, aynı konuda farklı hükümler olması durumunda ise halka açık spor anonim şirketlerine sermaye piyasası mevzuatı hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Söz konusu maddenin (4) numaralı fıkrasında ise Millî Savunma Bakanlığı kadro ve kuruluşunda yer alan askerî spor kulüplerinin bu Kanun'a göre tescil edilerek tüzel kişilik kazanan spor kulüpleri gibi spor faaliyetlerine katılabileceği ancak Kanun'un 4. maddesi hariç diğer hükümlerinin bu kulüpler hakkında uygulanmayacağı belirtilmiştir.

7. Kanun'un İkinci Kısmı'nın Birinci Bölümü'nde spor kulüplerinin kuruluşu ve tüzel kişilik kazanması, organları, kulüplere üyelik, kulüplerin mal varlığı, denetimi ve sona

ermesine ilişkin hükümler düzenlenmiş; İkinci Bölümü'nde de spor anonim şirketi niteliğinin kazanılması, bunların yapısı ve yönetimine ilişkin hususlar hüküm altına alınmıştır. Kanun'un İkinci Kısmı'nın Üçüncü Bölümü'nde ise spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerine ilişkin mali hükümler öngörülmüştür.

8. Kanun'un Üçüncü Kısmı'nda federasyonlarla ilgili düzenlemelere yer verilmiş; federasyonların kuruluşu, organları ve çalışma usulü, görev ve yetkileri, malları, denetimi, bütçe ve harcamalarına ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

9. Kanun'un Dördüncü Kısmı'nda ise cezai hükümler ve soruşturma usulüne ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

B. Kanun'un 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (n) Bendinde Yer Alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle..." İbaresine İle 26. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile..." ve "...Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin..." İbarelerinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

10. 7405 sayılı Kanun'un 2. maddesinde tanımlara yer verilmiştir. Söz konusu maddenin (1) numaralı fıkrasının (n) bendinde spor federasyonları, spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle (CBK) kurulan, organları seçimle gelen ve idari ve mali özerkliğe sahip kuruluşlar olarak tanımlanmıştır.

11. Anılan Kanun'un 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da federasyonların kanunla veya CBK'yla kurulabileceği, kanun veya CBK'nın Resmî Gazete'de yayımlanmasıyla da tüzel kişilik kazanacağı hüküm altına alınmıştır.

12. Söz konusu Kanun'un 26. maddesinde federasyonlara ilişkin olarak spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmek şeklinde genel bir görev tanımı yapılmış, Kanun'un 38. maddesinde ise federasyonların görevleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Buna göre federasyonlar; spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, spor dalının gelişmesini, her yaş grubunda yapılmasını ve ülke genelinde yaygınlaşmasını sağlamak, ulusal ve uluslararası düzeyde performans sporcusu yetiştirmek amacıyla Gençlik ve Spor Bakanlığıyla (Bakanlık) koordineli bir şekilde altyapıya yönelik olarak gerekli çalışmaları yürütmek, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, federasyonu teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek, Tahkim Kurulu kararlarını uygulamak, stratejik plan hazırlamak, Bakanlık bilişim sistemlerini kullanmak, kendisine bağlı spor dallarında spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerini sportif yönden denetlemek gibi görev ve yetkilere sahiptir.

13. Bunun yanı sıra Kanun'un 37. maddesinde de spor faaliyetlerine ilişkin hizmetin ülke çapında etkin ve verimli bir şekilde sağlanabilmesi bakımından federasyonların yurt içi bağlantısını ve federasyonun faaliyetlerinde il müdürlükleri ile koordinasyonunu sağlamak üzere illerde federasyon temsilcilikleri kurulabileceği, federasyonların il temsilcilerinin, 34. maddenin (1) numaralı fıkrasında aranan şartlar dâhilinde federasyon başkanının teklifi ve Bakanlık onayı ile görevlendirilecekleri hüküm altına alınmıştır.

14. 2. maddenin (1) numaralı fıkrasının (n) bendinde federasyonların organlarının seçimle geleceği, idari ve mali özerkliğe sahip oldukları belirtilmiştir. Kanun'un farklı maddelerinde söz konusu kuruluşlar, ilgili oldukları spor alanına ilişkin olarak ilgili bakanlığın onayına tabi olmak kaydıyla düzenleyici işlem niteliğinde talimat hazırlama, ilgili olduğu spor dalında spor müsabakaları düzenleme ve bunlara izin verme hususlarında yetkili kılınmıştır.

15. Kanun'un 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında spor kulüplerinin bir spor dalında faaliyetlere katılabilmesi, bu spor dalının bağlı olduğu spor federasyonu tarafından tescil edilmesine bağlı kılınmış; (2) numaralı fıkrasında ise tescilin yapılması, başvuru şekli ve gerekli belgelere ilişkin usul ve esasların ilgili spor federasyonunun talimatlarıyla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Federasyonun söz konusu tescil işlemini iptal yetkisinin şartları da 9. maddenin (6) numaralı fıkrasında düzenlenmiştir. 18. maddenin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi ile 20. maddesinin (11) numaralı fıkrası kapsamında federasyonlara Kanun'la öngörülen kapsamda bütçe ve harcama ilkelerini talimatlarla belirleme yetkisi, 32. maddenin (4) numaralı fıkrası kapsamında ise disiplin cezası belirleme yetkisi verilmiştir.

16. Öte yandan 11. maddenin (1) numaralı fıkrasında federasyonların kamu yararına çalışan spor kulüplerinin belirlenmesinde görüş bildirme yetkisi düzenlenmiştir. 21. maddede ise federasyonların spor kulüplerine, spor anonim şirketlerine ve okul spor kulüplerine yardımda bulunabileceği düzenlenmiştir. 38. maddenin (1) numaralı fıkrasının (f) bendi gereğince de federasyonların Tahkim Kurulu kararlarını uygulayacağı hükme bağlanmıştır.

17. Kanun'un 39. ve 40. maddelerinde ise federasyonların gelirlerinin ve mallarının statüsüne ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre federasyonların gelirleri Bakanlık bütçesinden ayrılacak pay, Bakanlık bütçesinden eğitim ve altyapının iyileştirilmesine ilişkin projelerin desteklenmesi için aktarılacak kaynak, katılım payı, başvuru harçları ve aidatlar, antrenör, hakem ve sporcuların lisans ve vize ücretleri ile transferlerden alacakları pay ile kulüplerin tescil ücretleri gibi kalemlerden oluşmaktadır. Federasyonların malları devlet malı hükmündedir ve haczedilemez. Bakanlık, federasyonlara ayni ve nakdi yardımda bulunabilir. Tüzel kişiliği sona eren federasyonun mal varlığı Bakanlık teşkilatına devredilir.

18. 42. maddede federasyonların her türlü iş ve işlemleri ile harcamalarının denetiminin, incelemesinin ve soruşturmasının Bakan tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarınca yapılacağı, federasyonun faaliyetlerinde görevli bulunanların görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlar bakımından kamu görevlisi sayılacakları düzenlenmiştir. Bunun yanında federasyonların başkanında, yönetim ve denetim kurulu üyelerinde aranacak nitelikler 34. maddede belirlenmiş ve Kanun'a aykırı eylemleri nedeniyle bu kişilerin 47. madde kapsamında hapis cezası ve adli para cezasıyla cezalandırılacakları hüküm altına alınmıştır.

19. Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (n) bendinde yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle..." ibaresi ile 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile..." ve "...Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin..." ibareleri dava konusu kuralları oluşturmaktadır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

20. Dava dilekçesinde özetle; özel hukuk tüzel kişisi olduğu anlaşılan federasyonların Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle (CBK) kurulamayacağı, nitekim Anayasa’da CBK ile düzenlenebilecek hususların ve kurulabilecek kurum ve kuruluşların çeşitli maddelerde belirtildiği, özel hukuk tüzel kişisi olan federasyonların söz konusu maddelerde sayılan kurum ve kuruluşlardan olmadığı, bu nedenle federasyonların CBK’yla kurulmasına imkân tanıyan kuralların Anayasa’nın 2. ve 7. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

21. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 123. maddesi yönünden incelenmiştir.

22. Anayasa’nın 58. maddesinde devletin istiklal ve Cumhuriyet’in emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alacağı, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli önlemleri alacağı hüküm altına alınmıştır. Anayasa’nın 59. maddesine göre ise devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır; sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder, başarılı sporcuyla korur.

23. Anayasa’nın 59. maddesinin üçüncü fıkrasında federasyonların spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği belirtilmek suretiyle yürütülen hizmetin özellikli durumu gözetilerek kararların uygulanması bakımından çelişkili durumlar ve gecikmelerin önlenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

24. Dolayısıyla federasyonların Anayasa’nın 58. ve 59. maddeleri kapsamında devletin sunmakla yükümlü olduğu bir hizmete ilişkin olarak kendi spor dalında hem ulusal hem de uluslararası faaliyetlerin gerçekleştirilmesinden sorumlu olarak kamu hizmeti sunduğu, bunların tüzel kişiliklerinin kurulması ve kaldırılmasının devlet tarafından gerçekleştirildiği, hizmet yürüttükleri alanda icrai kararlar alma ve bu kararları uygulama yetkisine sahip olduğu açıktır.

25. Ayrıca federasyonların başkan ve yönetim organlarının üyelerinin niteliklerinin kanunla belirlendiği ve üyelerin seçimle geldiği, federasyonun faaliyetlerinde görevli bulunanların görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlar bakımından kamu görevlisi sayıldığı, kamu kaynaklarını kullandıkları, mallarının devlet malı sayıldığı ve tüzel kişiliği sona eren federasyonunun mal varlığının devlete intikal ettiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla yürüttükleri hizmet ve yapıları itibarıyla federasyonların kamu tüzel kişiliği niteliğini haiz kuruluşlar oldukları sonucuna varmak mümkündür (aynı yöndeki karar için bkz. AYM, E.2006/118, K.2009/107, 2/7/2009; E.2011/63, K.2013/28, 14/2/2013).

26. Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasında idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği belirtilmiş, üçüncü fıkrasında ise kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya CBK ile kurulacağı hükme bağlanmıştır. Anılan fıkrada yer alan "...kurulur." ibaresinin CBK ile kurulan bir kamu tüzel kişiliğinin CBK ile düzenlenmesini de içerdiği anlaşılmaktadır. Zira Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasındaki koşullara bağlı olmak kaydıyla kamu tüzel kişiliğinin görevleri, yetkileri ve yapısı gibi unsurların CBK'yla düzenlenemeyeceğinin kabulü, kamu tüzel kişiliğinin CBK'yla kurulmasını mümkün hâle getiren anayasal hükmü işlevsiz, dolayısıyla anlamsız kılacaktır (AYM, E.2020/46, K.2023/149, 13/9/2023, § 13; E.2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 45; E.2019/38, K.2022/148, 30/11/2022, § 17).

27. Kurallar, federasyonların CBK'yla kurulabileceğini ve ilgili CBK'nın Resmî Gazete'de yayımlanmasıyla tüzel kişilik kazanmasını öngörmektedir.

28. Federasyonların kuruluş esasları, teşkilat ve yapısı, görev ve yetkileri, çalışma usulü, başkan ve yönetim organlarının göreve gelişi ve nitelikleri, gelirleri, malları, bütçe ve harcama ilkeleri ve denetimine ilişkin hususlar 7405 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. Anayasa'da, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulacağı hususu dışında bu kuruluşlar yönünden özel olarak bir düzenleme de öngörülmemiştir.

29. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 123. maddesine aykırı değildir. İptalleri talebinin reddi gerekir.

Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Selahaddin MENTEŞ bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralların Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüşse de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 123. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 7. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

C. Kanun'un 3. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...ve bu tescille tüzel kişilik kazanır." İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

30. 7405 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ö) bendinde spor kulübü, Bakanlık ve spor federasyonlarının faaliyetlerine katılmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran özel hukuk tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır.

31. Anılan Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre spor kulüpleri, spor faaliyetlerine katılmak amacıyla gerçek veya tüzel en az yedi kişi tarafından kurulur.

32. Kanun kapsamında spor kulüpleri dernek olarak nitelendirilmemiş olmakla birlikte Kanun'un 25. maddesinde bu Kanun'da hüküm bulunmayan konularda spor kulüpleri hakkında 4721 sayılı Kanun ile 5253 sayılı Kanun; spor anonim şirketleri hakkında ise

13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

33. Nitekim 7405 sayılı Kanun'un gerekçesinde spor kulüplerinin hukuki statüsüne ilişkin olarak "...Derneklerin kazanç paylaşma amacıyla kurulamayacağına ilişkin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda yer alan hükümler ve sporun bir endüstri haline geldiği gerçeği göz önüne alındığında; sporun en önemli aktörleri olan spor kulüplerinin dernek statüsünde devam etmelerinin artık mümkün olmadığı açıktır. Bu nedenle, spor kulüplerinin dernekler mevzuatından çıkarılıp farklı bir yasal düzenlemeye tabi tutulması zorunludur..." ifadelerine yer verilmiştir.

34. Anılan Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce spor kulüpleri, Kanun'un 58. maddesiyle yürürlükten kaldırılan 5253 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre kurularak tescil edilmiştir. Söz konusu maddede derneklerden başvuruları hâlinde spor faaliyetine yönelik olanlar spor kulübü, boş zamanları değerlendirme faaliyetine yönelik olanlar gençlik kulübü ve her iki faaliyeti birlikte yürütenlerin gençlik ve spor kulübü adını alacakları, bu kulüplerin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce tutulacak kütüğe kayıt ve tescil edilecekleri düzenlenmiştir. 7405 sayılı Kanun'un gerekçesinde de ifade edildiği üzere kuruluş ve tescil anlamında bu ikili sisteme son verilmiştir.

35. Söz konusu Kanun'un 3. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkralarına göre spor kulübü kurmak için kuruluş bildirimini, tüzük ve gerekli diğer belgelerle birlikte Bakanlığa başvuruda bulunulması gerekmektedir. Bakanlık, kuruluş bildirimini ve belgelerin doğruluğu ile kulüp tüzüğünü altmış gün içinde dosya üzerinden inceler. Kuruluş bildirimini, tüzük ve kurucuların hukuki durumlarında mevzuata aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde bunların giderilmesi veya tamamlanması derhâl kuruculardan istenir. Bu istemin tebliğinden başlayarak en geç altmış gün içinde belirtilen noksanlık tamamlanmaz veya mevzuata aykırılık giderilmezse başvuru Bakanlık tarafından reddedilir. Bildirim mevzuata aykırı değilse, herhangi bir noksanlık bulunmuyorsa, aykırılık veya noksanlık süresinde giderilmişse spor kulübü, Bakanlık tarafından spor kulüpleri siciline tescil edilir ve bu tescille tüzel kişilik kazanır.

36. Kanun'un 3. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "...ve bu tescille tüzel kişilik kazanır." ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

37. Derneklerin kurulmasıyla ilgili temel hüküm olan 4721 sayılı Kanun'un 59. maddesinin birinci fıkrasında derneklerin kuruluş bildirimini dernek tüzüğünü ve gerekli belgeleri yerleşim yerinin bulunduğu yerin en büyük mülki amirine verdiği anda tüzel kişilik kazanacağı belirtilmiştir. Önceki sistemde anılan madde doğrultusunda dernek olarak kurulan spor kulüplerinin bildirimle tescil edilerek tüzel kişilik kazanabilmesine imkân tanınmıştır. 7405 sayılı Kanun'un anılan hükümleri gereğince önceki sistemden farklı olarak spor kulübünün kurulması ve tüzel kişilik kazanması tescille mümkün hâle getirilmiştir.

38. Bunun yanı sıra söz konusu Kanun'un 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise spor kulüplerinin bir spor dalındaki faaliyetlere katılabilmesi bu spor dalının bağlı olduğu

federasyon tarafından tescil edilmesine bağlı kılınmıştır. Anılan fıkraya göre ilgili spor dalının tescilleri federasyonlar tarafından ayrıca Bakanlığa bildirilecektir.

39. Öte yandan Kanun'da spor faaliyetlerinin kazanç temelli yönü de öngörülerek spor anonim şirketlerine yer verilmiş ve spor kulüplerinin bu şirketlerle ilişkileri düzenlenmiştir. Spor anonim şirketleri Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (i) bendinde, bir spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak ya da spor kulübünden bağımsız şekilde 6102 sayılı Kanun'a göre kurulan ve spor faaliyetinde bulunmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran anonim şirketi olarak tanımlanmıştır.

40. Kanun'un 15. maddesinde ise spor kulüpleri ile söz konusu şirketler arasındaki ilişki düzenlenmiştir. Buna göre spor kulüpleri, belirli bir spor dalına ilişkin aktif ve pasif varlıklarını bir bütün olarak bir spor anonim şirketine sermaye için koyabilir veya devredebilir. Bir spor anonim şirketi ile bu şekilde mal varlığı ya da sözleşme, ortaklık, yönetim veya benzeri bir bağlantısı olan spor kulübünün ilgili spor anonim şirketinde 6102 sayılı Kanun'un 195. maddesi anlamında doğrudan ya da dolaylı hâkimiyeti bulunmalıdır. Bu şekilde doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunan spor kulübü lehine düzenlenecek imtiyazlar hariç olmak üzere spor anonim şirketlerinde diğer paylara, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine, belirli pay gruplarına ve azağa anılan Kanun'da düzenlenen herhangi bir imtiyaz tesis edilemez. Bir spor kulübü ile bağlantılı olan spor anonim şirketlerinin paylarının nama yazılı olması zorunludur. Bir spor kulübü ile bağlantılı olan spor anonim şirketlerinde şirket kârından kuruculara, yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere herhangi bir menfaat sağlanamaz. Gerçek veya tüzel kişilerin aynı ligde yer alan birden fazla spor kulübünde veya spor anonim şirketinde doğrudan veya dolaylı olarak hâkimiyeti bulunamaz.

41. Söz konusu düzenlemelerle kanun koyucu, spor kulüplerini ticari alanın doğrudan bir süjesi olarak değil ancak bu alanla ilgili ve ilişkili bir şekilde faaliyette bulunan yapılar olarak tanımlamıştır. Anılan düzenlemeler spor kulüplerini, Anayasa'nın örgütlenme özgürlüğüne ilişkin olarak öngördüğü güvencelerin dışına çıkarmamaktadır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

42. Dava dilekçesinde özetle dava konusu kuralda örgütlenme özgürlüğünün anayasal güvencelerine aykırı olarak spor kulüplerinin tüzel kişilik kazanabilmesinin Bakanlığın tescil şartına bağlandığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 33. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

43. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. maddesi yönünden de incelenmiştir.

44. Anayasa'nın 33. maddesinde "*Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir. / Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz./Dernek kurma hürriyeti ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâk ile başkalarının*

hürriyetlerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir.(...)/ Bu madde hükümleri vakıflarla ilgili olarak da uygulanır.” denilmektedir.

45. Anayasa'nın anılan maddesi temel olarak dernek hakkının ve genel olarak örgütlenme özgürlüğünün kullanılması sırasında kamu makamlarının keyfi müdahalelerine karşı korunmasını amaçlamaktadır (AYM, E.2018/149, K.2022/163, 29/12/2022, §§ 86, 87; *Ahmet Parmaksız* [GK], B. No: 2017/29263, 22/5/2019, § 75).

46. Örgütlenme özgürlüğü, bireylerin kendi menfaatlerini korumak için kolektif oluşumlar meydana getirerek bir araya gelebilme özgürlüğüdür. Bu özgürlük bireylere topluluk hâlinde siyasal, kültürel, sosyal ve ekonomik amaçlarını gerçekleştirme imkânı sağlar. Belirli bir spor dalında spor faaliyeti yürütmek için bir araya gelen kişilerden oluşan spor kulüplerinin tüzel kişilik kazanmasını tescil şartına bağlayan kuralın Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan örgütlenme özgürlüğüne sınırlama getirdiği açıktır.

47. Anayasa'nın 13. maddesinde *“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”* denilmektedir.

48. Anayasa'nın söz konusu maddesi uyarınca örgütlenme özgürlüğü, Anayasa'da öngörülen nedenlere bağlı olarak Anayasa'nın sözüne ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın ancak kanunla sınırlanabilir.

49. Anayasa Mahkemesinin sıkça vurguladığı gibi temel hak ve özgürlükleri sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfilığe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

50. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki belirlilik ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

51. Kuralla spor kulüplerinin tüzel kişilik kazanmasına ilişkin hususların kapsamının açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirli ve öngörülebilir olduğu, bu yönüyle kanunilik şartını sağladığı anlaşılmaktadır.

52. Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve hürriyetlere yönelik sınırlandırmaların Anayasa'nın sözüne aykırı olamayacağı hükmüne bağlanmıştır. Buna göre Anayasa'nın anılan maddesinde yer alan hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması ölçütlerinden biri de Anayasa'nın sözüne uygunluktur. Anayasa Mahkemesi, somut olaya uygun düştüğü takdirde kamu gücünü kullanan organların temel hak ya da özgürlüklere yaptıkları müdahalelerin Anayasa'nın sözüne uygun olup olmadığını da değerlendirir. Böyle bir değerlendirme yapılması, Anayasa'nın 13. maddesinin emredici hükmünün bir gereğidir (*Kadri Enis Berberoğlu (2)* [GK], B. No: 2018/30030, 17/9/2020, § 68; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, § 79).

53. Anayasa'nın anılan maddesinde yer alan "Anayasa'nın sözü" ifadesi Anayasa'nın metnini yani lafzını ifade etmektedir. Temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalelerin Anayasa'nın sözüne uygun olması şartı özellikle Anayasa'nın çeşitli maddeleriyle getirilen ek güvenceler söz konusu olduğunda önem taşımaktadır. Anayasa, çoğu durumda bir hak veya özgürlüğü yalnızca tanımakla yetinmeyerek onun kullanılmasını garanti altına almak için bazı yönlerini ayrıca vurgulayarak veya bazı yönlerine belli bir önem atfederek koruma altına alır. Anayasa koyucununun bir hakkı tanımının yanında o hakkın norm alanına giren bir boyutunu ayrıca ve özel olarak ifade etmesi, buna ilişkin ek bir güvence getirmesi de mümkün olabilmektedir (*Kadri Enis Berberoğlu (2)*, § 69; *Kadri Enis Berberoğlu (3)*, § 79).

54. Anayasa'nın 33. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin önceden izin almaksızın dernek kurma özgürlüğüne sahip olduğu açıkça belirtilmiştir. Dolayısıyla maddede sadece dernek kurma hakkı değil bu hakkın önceden izin alınmaksızın kullanılabilmesi de özel olarak güvence altına alınmıştır. Dernek kurma hakkının izin almadan kullanılmasına yönelik özel güvenceyi ihlal edecek bir sınırlamanın Anayasa'nın sözüne aykırılık oluşturacağı açıktır (toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına ilişkin olarak aynı yönde bkz. *Cihan Tüzün ve diğerleri* [GK], B. No: 2019/13258, 10/11/2022, § 29).

55. Kural; spor kulüplerinin tüzel kişilik kazanmasını, kuruluşun uygun görülmesi şeklinde bir inceleme neticesinde gerçekleştirilen tescil işlemine bağlı kılmaktadır. Dolayısıyla spor kulübünün bir tüzel kişi olarak hukuken varlık kazanması, ilgili kanun ve diğer mevzuatta gösterilen kuruluşa ilişkin belgelerin yetkili makama bildirilmesi suretiyle değil bu belgelerin ve başvurunun belirli süreler içinde incelenerek verilen karar üzerine söz konusu olabilecektir. Kural kapsamında öngörülen tescil şartı spor kulübünün tüzel kişiliğini kazanmasında Bakanlığın iznini esaslı bir unsur hâline getirmektedir. Dolayısıyla kuralın herkesin önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahip olduğunu güvence altına alan Anayasa'nın 33. maddesinin sözüyle bağdaştığı söylenemez. Bu bakımdan kural, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen sınırlamanın Anayasa'nın sözüne aykırı olamayacağı hükmüyle bağdaşmamaktadır.

56. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 33. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Muhterem İNCE ve Ömer ÇINAR bu görüşe katılmamışlardır.

Ç. Kanun'un 13. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Cümlelerinin İncelenmesi

57. 5253 sayılı Kanun'un 30/A maddesi Anayasa Mahkemesinin 18/1/2024 tarihli ve E.2021/28, K.2024/11 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve bu iptal kararı 3/4/2024 tarihli ve 32509 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak 3/1/2025 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla 5253 sayılı Kanun'un 30/A maddesine atıfta bulunan dava konusu kurallarn uygulanma imkânı kalmamıştır.

58. Açıklanan nedenle konusu kalmayan kurallara ilişkin iptal talepleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir (benzer yöndeki karar için bkz. AYM, E.2018/93, K.2021/69, 13/10/2021, §§ 116, 117).

D. Kanun'un 21. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

59. Dava dilekçesinde özetle dava konusu kural kapsamında büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve bağılı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin spor kulüplerinin ve spor anonim şirketlerinin profesyonel spor dallarına ve bunların profesyonel sporcularına her ne ad altında olursa olsun kaynak aktarmaması ve yardımda bulunmamasının kamu yararı amacı taşımadığı, merkezî idareye ise bu yönde bir sınırlama getirilmediği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

60. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 127. maddesi yönünden incelenmiştir.

61. Anayasa'nın 123. maddesinde idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu belirtilmiş olup idarenin bütünlüğü ilkesiyle idari görevleri yerine getiren kurumlar arasında birliğin sağlanması ve idari yapı içinde yer alan kurumların bir bütünlük içinde çalışması öngörülmüştür. Bunun için de görevlerin ve kaynakların dağıtımı gereklidir (AYM, E.2023/100, K.2024/32, 1/2/2024, § 14).

62. Anayasa'nın 127. maddesinin birinci fıkrasında mahalli idarelerin il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri oldukları belirtilmiştir. Anayasa'da merkezî yönetim-yerel yönetim ayrımının yapılması, yerel yönetimlerin organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi, seçimlerinin süreli olması, kararlarını kendi organları eliyle alması ve uygulaması, kendilerine özgü bütçelerinin bulunması, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması gibi yetki ve ayrıcalıkların tanınmış olması bu idarelerin özerkliklerinin göstergeleridir (AYM, E.2012/158, K.2013/55, 10/4/2013; E.2023/100, K.2024/32, 1/2/2024, § 15).

63. Özerklik, kişi ve kuruluşların kanunla belirlenen sınırlar içinde kalmak şartıyla kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılmış olması anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda kurumların dış etkilere karşı korunmasını ifade eder. Kamu kuruluşlarına özerklik tanınmasının nedeni faaliyetlerini hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun bir şekilde sürdürmelerini güvence altına almaktır (AYM, E.2019/88, K.2022/159, 13/12/2022, § 23; E.2023/100, K.2024/32, 1/2/2024, § 16).

64. Anayasa'nın anılan maddesinde öngörülen yerel yönetimlerin özerkliği ilkesi, yerinden yönetimin varlık şartlarından olan mali özerkliği de kapsamaktadır. Mali özerklik kavramı ise mahallî idarelerin mali kaynaklarının bir bölümünü yerel vergi ve harçlardan oluşturmalarını, gelirlerini ve varlıklarını kendi amaçlarına uygun bir biçimde kullanabilmelerini ve esnek bütçe sistemine sahip olmalarını öngörmektedir. Diğer bir ifadeyle mahallî idarelerin mali özerkliği, merkezî yönetimin mal varlığından ayrı mal varlığı, bağımsız gelir kaynakları ve bütçeleri olması esasına dayanır. Nitekim Anayasa'nın söz konusu maddesinin altıncı fıkrasının son cümlesinde de “*Bu idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.*” hükmüne yer verilmek suretiyle mahallî idarelerin mali özerkliği teminat altına alınmıştır (AYM, E.2018/7, K.2018/80, 5/7/2018, § 42; E.2023/100, K.2024/32, 1/2/2024, § 17).

65. Dava konusu kural; büyükşehir belediyesi, belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, spor kulüplerinin ve spor anonim şirketlerinin profesyonel spor dallarına ve bunların profesyonel sporcularına her ne ad altında olursa olsun kaynak aktaramayacağını ve yardımda bulunamayacağını hüküm altına almaktadır. Bu yönüyle kuralın belediyelerin kendi mali kaynaklarına ilişkin olarak karar alma ve uygulama sürecine yönelik bir müdahale öngörmek suretiyle mahallî idarelerin mali özerkliğine sınırlama getirdiği anlaşılmaktadır.

66. 7405 sayılı Kanun'un kuralın da yer aldığı 21. maddesinin gerekçesinde belirtildiği üzere kuralla belediyeler, belediyelere bağlı şirketler ve iktisadi işletmelerin, spor kulüplerinin ve spor anonim şirketlerinin profesyonel spor dallarına ve bunların profesyonel sporcularına her ne ad altında olursa olsun kaynak aktaramayacakları ve yardımda bulunamayacaklarına ilişkin düzenleme yapılmak suretiyle bu kapsamda kulüpler ve sporcular arasındaki haksız rekabetin önlenmesi amaçlanmıştır.

67. Dolayısıyla kuralla spor kulüpleri ile spor anonim şirketlerinin profesyonel spor dallarına ve bunların profesyonel sporcularına yapılacak yardım ve kaynak aktarma hususunda getirilen sınırlamanın, sporda haksız rekabetin önlenerek spor faaliyetlerinin etkin ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesini amaçladığı anlaşılmaktadır. Bu itibarla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında spor faaliyetleriyle ilgili düzenleme içeren kuralın kamu yararı dışında bir amaç taşımadığı açıktır.

68. Kanun koyucunun merkezî idare ile mahallî idare arasındaki görev sınırlarını belirleme ve idarenin bütünlüğü ilkesinden hareketle mahallî idareleri ortadan kaldırma ya da etkisiz kılma amacına yönelik olmamak kaydıyla, belirli alanlar bakımından belirli koşullara bağlı olarak mahallî idarelere ait bazı görev ve yetkileri merkezî yönetime bırakma ya da mahallî idarenin görev alanına bırakılan bazı konularda hizmetin niteliğini gözönünde

bulundurarak söz konusu görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili özel birtakım usul ve esaslar öngörme konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır (AYM, E.2019/112, K.2020/35, 25/6/2020, § 34).

69. Bununla birlikte kanun koyucu, idari vesayet yetkisi kapsamında yerel yönetimlerin özerkliğini sınırlamaya yönelik düzenlemeler yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik*, başvuru olan önlemin ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, *gereklilik* başvuru olan önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, *orantılılık* ise başvuru olan önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir.

70. Büyükşehir belediyeleri, belediyeler, bunların bağlı kuruluşlarının ve belediye şirketlerinin spor kulüplerinin ve spor anonim şirketlerinin profesyonel spor dallarına ve bunların profesyonel sporcularına mali kaynak aktarması ve mali yardımda bulunmasının yasaklanmasının, sporda haksız rekabetin önlenmesi ve spor faaliyetlerin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi bakımından elverişli ve gerekli bir araç olmadığı söylenemez.

71. Kuralla getirilen kaynak aktarımı ve yardım yasağı, yalnızca profesyonel spor dalları ve profesyonel sporcularla sınırlandırılmıştır. Başka bir anlatımla profesyonel olmayan şekilde sporla iştigal eden spor kulüpleri ile sporcular bakımından böyle bir yasak söz konusu değildir. Nitekim anılan Kanun'un 21. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinin bu hükmün kapsamı dışında olduğu belirtilmiştir. Atıfta bulunulan hükümlerde sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi vermek, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapmak ve gerekli desteği sağlamak belediyelerin gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdi yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır. Bu bağlamda yasağın kapsamının sadece profesyonel spor kulüpleri ve bunların profesyonel sporcuları ile sınırlı olduğu gözetildiğinde kuralla mahalli idarelerin mali özerkliğine orantısız bir sınırlama getirildiği söylenemez.

72. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 127. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 127. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

E. Kanun'un 23. Maddesinin (1) Numaralı fıkrasının Üçüncü Cümlesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

73. 7405 sayılı Kanun'un 23. maddesinde profesyonel spor faaliyetine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde, federasyonun üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından profesyonel olarak kabul edilen ve mevzuata göre profesyonel faaliyette bulunulmasına izin verilen spor dallarında, bir spor kulübü veya spor anonim şirketine sözleşme ilişkisi ile bağlı biçimde profesyonel olarak spor faaliyetinde bulunulabileceği hüküm altına alınmıştır. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde ise bu şekilde müsabakalara katılan sporcu için spor faaliyetinin onun esas mesleği olarak kabul edileceği belirtilmektedir.

74. Buna göre profesyonel sporcu ile spor kulübü veya spor anonim şirketi arasında bir sözleşme ilişkisi kurulmakta, sporcunun bu kapsamda yaptığı faaliyetler profesyonel sporcunun hayatını idame ettirdiği bir meslek ya da iş olarak kabul edilmektedir.

75. 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre sporcular hakkında söz konusu Kanun hükümleri uygulanmamaktadır. Doktrin ve yargı kararlarında bir spor kulübü veya spor anonim şirketi ile sözleşme ilişkisi çerçevesinde profesyonel olarak spor faaliyeti icra eden kişinin çalışmasının 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 393. maddesi ve devamında düzenlenen hizmet sözleşmesi hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir (Yargıtay 22. Hukuk Dairesi, E.2014/15655, K.2015/26568, 5/10/2015; 10. Hukuk Dairesi, E.2011/15203, K.2012/326, 17/1/2012)

76. 7405 sayılı Kanun'un 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu üçüncü cümlesinde ise profesyonel sporcunun statüsü ile hak ve yükümlülüklerinin, faaliyette bulunduğu spor dalının bağlı olduğu federasyon tarafından belirleneceği hükme bağlanmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

77. Dava dilekçesinde özetle dava konusu kuralla profesyonel sporcunun statüsü ile hak ve yükümlülüklerinin faaliyette bulunduğu spor dalının bağlı olduğu federasyon tarafından belirleneceğinin düzenlendiği, çalışma hakkı kapsamındaki bu hususların ancak kanunla düzenlenebileceği, ayrıca bu durumun profesyonel sporcular bakımından meşru sebebe dayanmayan farklılıklar yaratabileceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 10., 13., 49., 50. ve 60. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

78. Anayasa'nın 49. maddesinde çalışmanın, herkesin hakkı ve ödevi olduğu belirtilmiş; devlete çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek, çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alma ödevi verilmiştir.

79. Kural, profesyonel sporcunun statüsü ile hak ve yükümlülüklerinin, faaliyette bulunduğu spor dalının bağlı olduğu federasyon tarafından belirleneceğini hüküm altına almak suretiyle çalışma hakkına yönelik sınırlama getirmektedir.

80. 7405 sayılı Kanun'un 46. maddesinde bu Kanun'da hüküm bulunmayan hâllerde 3289, 4721 ve 5253 sayılı Kanunların hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Söz konusu Kanunlarda profesyonel sporunun statüsü, hak ve yükümlülükleriyle ilgili olarak herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

81. 6098 sayılı Kanun'un 393. ve devamı maddelerinde hizmet sözleşmesi kapsamında işçi işveren arasındaki ilişki, karşılıklı hak ve yükümlülükler düzenlenmekte ise de profesyonel sporunun hak ve yükümlülüklerinin salt işçi işveren arasındaki ilişkiyle sınırlı olmadığı, bu ilişkinin dışında sporunun diğer sporcularla federasyonla ya da diğer uluslararası kuruluşlarla, müsabakalarla ilgili birçok yönünün de bulunduğu açıktır.

82. Öte yandan 24/6/2008 tarihli ve 5774 sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun'da belli spor dallarında amatör veya bireysel veya takım hâlinde spor yapan ve derece almış sporculara şeref aylığının bağlanması ve devlet sporcusu unvanının verilmesiyle ilgili hususlar düzenlenmiş ancak profesyonel sporunun statüsü ya da hak ve yükümlülüklerine yönelik olarak herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

83. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanların sigortalı sayılacakları belirtilmişse de meslek olarak profesyonel sporculuk yapan kişilerin çalışma hakkı kapsamında statüsü ile hak ve yükümlülüklerine ilişkin hususların yeterli bir açıklıkta düzenlenmediği, bu hususlarda faaliyette buldukları spor dalının bağlı olduğu spor federasyonunun takdir yetkisi olduğu anlaşılmaktadır.

84. Bu itibarla kural; meslek olarak profesyonel sporculuk yapan kişilerin statüsü, hak ve yükümlülükleriyle ilgili temel ilke ve esasları belirlemeksizin bu konudaki düzenleme yetkisini doğrudan faaliyette bulunduğu spor dalının bağlı olduğu spor federasyonunun takdirine bırakmak suretiyle temel hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

85. Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 13. ve 49. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural Anayasa'nın 13. ve 49. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 10., 50. ve 60. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

F. Kanun'un 32. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

86. Dava dilekçesinde özetle disiplin cezasını gerektirecek fiillerin, cezaların ve disiplin yargılamasının temel usul ve esaslarının Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmeliğe bırakılmasının disiplin suç ve cezalarının kanunla düzenlenmesi ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 38. ve 153. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

87. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 7. maddesi yönünden incelenmiştir.

88. Anayasa'nın 7. maddesinde “*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez.*” denilmektedir. Yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine (TBMM) ait olması ve bu yetkinin devredilememesi, kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir gereğidir. Bu hükme yer veren Anayasa'nın 7. maddesinin gerekçesinde yasama yetkisinin parlamentoya ait olması “*demokrasi rejimini benimseyen siyasi rejimlerde kaçınılmaz bir durum*” olarak nitelendirilmiştir. Madde gerekçesinden de anlaşılacağı üzere yasama yetkisinin devredilemezliği, esasen kanun koyma yetkisinin TBMM dışında başka bir organca kullanılmaması anlamına gelmektedir. Anayasa'nın 7. maddesi ile yasaklanan, kanun yapma yetkisinin devredilmesidir (AYM, E.2011/42, K.2013/60, 9/5/2013; E.2021/73, K.2022/51, 21/4/2022, § 15; E.2022/54, K.2022/99, 8/9/2022, § 25).

89. Dava konusu kural, disiplin ihlali oluşturacak fiiller ile disiplin yargılamasının temel usul ve esaslarının Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesini öngörmektedir.

90. Anayasa'nın 58. ve 59. maddeleri kapsamında spor alanındaki faaliyetlerin belirli bir düzen içerisinde yürütülebilmesi için bu alanda faaliyet gösteren kişilere yönelik olarak yapma veya yapmama şeklinde davranış kurallarının yaptırma bağlanması, ilgili kişilerin özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkı, ifade özgürlüğü, mülkiyet hakkı, çalışma özgürlüğü gibi pek çok hak ve özgürlüğüne sınırlama getirmektedir. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması ise ancak kanuni düzenlemelerle mümkündür.

91. 7405 sayılı Kanun'un 32. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, spor federasyonlarının organlarından olan disiplin kurulunun federasyonların faaliyet programında yer alan veya federasyon tarafından izin verilen müsabaka ve faaliyetlerden doğan disiplin uyuşmazlıklarında yetkili olduğu, (4) numaralı fıkrasında ise anılan kurulun ihtar, kınama, para cezası, ödüllerin iadesi, ihraç, müsabakadan men, hak mahrumiyeti, lisans ve diğer uygunluk belgelerinin askıya alınması veya iptali, spor dalı tescilinin iptali, seyircisiz oynama, saha kapatma, hükmen mağlubiyet, puan indirme, ligden düşürme ve Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelik veya spor federasyonları tarafından çıkarılacak talimatla belirlenecek diğer cezaları verebileceği belirtilmiştir. Anılan fıkrada disiplin kurulunca verilebilecek birtakım disiplin cezalarının açıkça sayıldığı ancak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle veya federasyonlar tarafından çıkarılacak talimatlarla belirlenebilecek farklı nitelikteki cezaların da disiplin kurulunca verilebileceği anlaşılmaktadır.

92. Kural ise disiplin ihlali oluşturacak fiillerin belirlenmesine ve disiplin yargılamasının usulüne ilişkin düzenleme içermektedir. Kural anılan hususların yönetmelikle düzenleneceğini hüküm altına almaktadır. Yönetmelikle düzenlenme imkânı verilen disiplin yaptırımını gerektiren fiillerle ilgili olarak 3289 sayılı Kanun ya da farklı bir kanunda yeterli bir çerçevenin belirlendiği söylenemez. Nitekim anılan Kanun'un 11. maddesi de beden

terbiyesi ve spor çalışmalarında spor teşekkül ve kişilerince, disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyidelerin kanunlara ve milletlerarası teamüllere uygun olarak yapılacak ceza yönetmeliğiyle tespit edileceğini düzenlemektedir. Dolayısıyla disiplin fiilleri ve disiplin yargılamasıyla ilgili hususların kanunda belirli bir açıklık ve kesinlikte ortaya konulmadığı anlaşılmaktadır.

93. Bu itibarla kuralda disiplin fiilleri ve yargılaması açısından ilgililerin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun uygulanacağını ve bunun usulünün ne olacağına ilişkin olarak genel ilkeler ortaya konulmadan, kanuni çerçeve çizilmeden, disiplin yaptırımı gerektiren eylemler ile bu eylemlere karşılık gelen cezalar ve disiplin yargılamasıyla ilgili hususlardaki düzenlemelerin doğrudan yönetmeliğe bırakılması suretiyle yürütmeye sınırları belirsiz, geniş bir yetki tanınmıştır. Bu itibarla kural, yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

94. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 7. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural Anayasa'nın 7. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 38. maddesi yönünden incelenmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 153. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

G. Kanun'un 33. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

95. Dava dilekçesinde özetle federasyonların denetim kurulu üyelerinin ikisinin genel kurul tarafından seçildiği, üçünün ise Bakanlık tarafından görevlendirildiği, bu durumun sporun tarafsız ve adil bir şekilde yönetilmesi amacıyla oluşturulan federasyonların Bakanlığın etkisinde kalmasına neden olacağı ve bağımsızlığını ortadan kaldıracığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

96. Dava konusu kural, federasyonların denetim kurulunun iki üyesi genel kurul tarafından seçimle belirlenen, üç üyesi ise Bakanlık tarafından görevlendirilen beş üyeden oluşacağını hüküm altına almaktadır.

97. 7405 sayılı Kanun'un 29. maddesinin (1) numaralı fıkrasında genel kurulun toplantı ve karar verme usulü düzenlenmiştir. Buna göre genel kurul delege tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar alır. Anılan Kanun'un 30. maddesinde ise denetim kurulu üyelerini seçmek genel kurulun görev ve yetkileri arasında sayılmış ve bu seçim, söz konusu toplantı ve karar yeter sayısına tabi kılınmıştır.

98. Kuralda Bakanlık tarafından görevlendirilecek üyeler bakımından sayı sınırı getirilmiş ve üyelerin nitelikleri de Kanun'un 34. maddesinde düzenlenmiştir. Dolayısıyla denetim kurulunun oluşumu ve üyelerinin niteliklerinin açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralda herhangi bir belirsizlik olduğu söylenemez

99. Yürüttüğü hizmet itibarıyla kamu tüzel kişiliği niteliğini haiz olduğu anlaşılan federasyonların Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile kurulabilmesi mümkündür. Kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların yönetim ve denetim organlarının nasıl belirleneceğine ilişkin olarak Anayasa'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

100. Kanun'un 39. maddesine göre spor federasyonlarının gelirlerinin önemli bir kısmının merkezi bütçe kapsamında veya yürüttüğü kamu hizmeti nedeniyle sahip olduğu kamu gücü ayrıcalığıyla doğrudan elde ettiği gelirler olabilmektedir.

101. Yürütülen kamu hizmetinin ve gelirlerin niteliği gözönünde bulundurulduğunda federasyonun mali işlemlerinin mevzuata, belge ve kararlara uygun olup olmadığını genel kurul adına denetlemekle görevli olan denetim kurulu üyelerinin bir kısmının Bakanlık tarafından belirlenmesinin kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

102. Ayrıca federasyonların kuruluş amacı ve yürüttükleri faaliyetlerin kamusal niteliğine göre bunları denetlemekle görevli olan kurulun oluşumunda Bakanlığa etkin rol verilmesinin spor faaliyetlerinin etkin ve verimli yürütülmesi amacıyla hizmet ettiği açıktır. Dolayısıyla kuralda kamu yararı dışında bir amaç gözetildiği söylenemez.

103. Bu itibarla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında kamu yararı amacıyla ihdas edildiği anlaşılan kuralın hukuk devleti ilkesiyle çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

104. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Ğ. Kanun'un 38. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (1) Bendinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

105. Dava dilekçesinde özetle dava konusu kuralla federasyonlara yönetmelikle kanunda gösterilmeyen yeni görevler verilebileceğinin öngörüldüğü, yönetmeliğin norm alanının ancak bir kanun veya CBK'nın uygulanmasını göstermek olabileceği, kanunla düzenlenmesi gereken konuların yönetmeliğe bırakılmasının yasama yetkisinin devri anlamına geleceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 7. ve 124. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

106. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 123. maddesi yönünden de incelenmiştir.

107. Kuralla, spor federasyonlarının yönetmelikle belirlenen diğer görevleri yapacağı hüküm altına alınmıştır.

108. Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği gibi kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurumların görev ve yetkileriyle ilgili düzenlemelerin Anayasa'nın 123. maddesinin

üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile yapılması mümkündür (AYM, E.2020/46, K.2023/149, 13/9/2023, § 46).

109. Öte yandan Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinde Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği ve Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda ve kanunda açıkça düzenlenen konularda CBK çıkarılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

110. Bu bakımdan esas itibarıyla CBK'yla kurulabilen federasyonların görev ve yetkilerinin de CBK'yla düzenlenmesi mümkündür. Ancak bu düzenlemenin Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında belirtilen konu bakımından yetki sınırlarına uygun olması gerekir. Dolayısıyla anılan fıkrada öngörülen sınırlara uymak suretiyle federasyonların kanunla düzenlenmesi zorunlu görev ve yetkilerinin olduğu açıktır. Bu kapsamda kanunla düzenlenmesi zorunlu görev ve yetkilere ilişkin çerçevenin ancak kanunla belirlenmesi durumunda bu görev ve yetkilere ilişkin ayrıntı ve teknik konuların yönetmeliğe bırakılması söz konusu olabilir.

111. 7405 sayılı Kanun'un 38. maddesinde federasyonların görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Kural ise federasyonların yönetmelikle belirlenen diğer görevleri de yerine getireceğini hüküm altına almaktadır. Buna göre kurala kanunlarla gösterilen görev ve yetkiler dışında federasyonlara temel ilke ve esasları kanunla belirlenmeksizin yönetmelikle farklı nitelikte görev ve yetki verilmesine imkân tanınmaktadır.

112. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 7. ve 123. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2. ve 124. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

H. Kanun'un 53. Maddesiyle 5894 Sayılı Kanun'un Değiştirilen 6. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "...Yönetim Kurulu tarafından..." İbaresini İle İkinci Cümlesinde Yer Alan "...Yönetim Kurulu kararı..." İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

113. 5894 sayılı Kanun'un 1. maddesinde anılan Kanun'un amacının her türlü futbol faaliyetlerini millî ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip Türkiye Futbol Federasyonunun (TFF) kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esas ve usulleri düzenlemek olduğu belirtilmiştir. Kanun'un 4. maddesinin (5) numaralı fıkrasında ise hukuk kuralları TFF'nin merkezî teşkilatlanmasında zorunlu birimlerden biri olarak öngörülmüştür.

114. Kanun'un 5. maddesinde ilk derece hukuk kurullarının yapısı ile görev ve yetkileri düzenlenmiştir.

115. Söz konusu maddenin (3) numaralı fıkrasında Tahkim Kurulunun (Kurul) TFF'nin futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin talimatları ile ilk derece hukuk kurullarının futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararları bakımından denetim ve itiraz mercii olarak görev yapacağı belirtilmiştir.

116. 6. maddenin (1) numaralı fıkrasında Kurulun, bu Kanun uyarınca bağımsız ve tarafsız bir zorunlu tahkim mercii olarak düzenlendiği ve TFF'nin en üst hukuk kurulu olduğu, TFF statüsü ve ilgili talimat hükümleri uyarınca TFF'nin yetkili organlarının ve kurullarının kararlarına karşı yapılan başvurular hakkında nihai karar verme yetkisine sahip olduğu hükme bağlanmıştır.

117. Kurulun oluşumu ile üyelerinin nitelikleri anılan maddenin (2) numaralı fıkrasında, üyelerinin görev süresine ilişkin hususlar ise (3) numaralı fıkrasında düzenlenmiştir.

118. Buna göre (2) numaralı fıkranın birinci cümlesinde Kurulun Yönetim Kurulu tarafından en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden oluştuğu hükme bağlanmıştır. Anılan cümlede yer alan "...Yönetim Kurulu tarafından..." ibaresi dava konusu kurallardan ilkinin oluşturmaktadır.

119. Söz konusu fıkranın ikinci cümlesinde ise Kurul başkan ve üyelerinin görevlendirmelerine dair Yönetim Kurulu kararı tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde, görevlerini tarafsızlık ve bağımsızlık içinde yerine getirmelerine engel bir durumlarının olmadığına dair yazılı beyanlarını sunmak ve Yönetim Kurulu üyelerinin huzurunda görevlerini tarafsız ve bağımsız şekilde yerine getireceklerine dair yemin etmek suretiyle görevlerine başlayacakları öngörülmüştür. Anılan cümlede yer alan "...Yönetim Kurulu kararı..." ibaresi dava konusu diğer kuralı oluşturmaktadır.

120. (3) numaralı fıkraya göre Kurulun görev süresi, Yönetim Kurulunun görev süresinden bağımsız olarak göreve başladıkları tarihten itibaren dört yıldır. Üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça yerlerine yeni üye görevlendirilemez. Herhangi bir nedenle boşalan üyeliğe seçilen yeni üyeler Kurulun kalan görev süresi kadar görev yapar.

121. (4) numaralı fıkrayla Kurul üyelerinin görevlerini, tam bir tarafsızlık ve bağımsızlık içinde, TFF Statüsü ve talimatta belirtilen kurallara uygun şekilde yerine getirmekle yükümlü oldukları, hiçbir organ, makam, merci veya kişinin Kurulun görevine ilişkin emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye veya telinde bulunamayacağı, (7) numaralı fıkrayla da Kurul üyelerinin görevleri süresince TFF'nin başka kurul ve organlarında, TFF üyeleri veya bu üyelerle doğrudan bağlantılı diğer özel hukuk tüzel kişileri bünyesinde görev alamayacakları hüküm altına alınmak suretiyle Kurul üyelerinin tarafsızlığın güvence altına almaya yönelik düzenlemeler getirilmiştir.

122. (5) numaralı fıkrada Kurulun TFF'nin yetkili organları ile kurullarının futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin düzenlemeleri ve kararlarına karşı başvuruları

inceleyerek nihai olarak karara bağlayacağı hüküm altına alınmıştır. (6) numaralı fıkrada Kurulun futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararlarının kesin olduğu, bunun dışındaki kararlarına karşı tebliğden itibaren bir ay içinde 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesine göre iptal davası açılabileceği öngörülmüştür.

123. (8) numaralı fıkrada ise Kurulun görev ve yetkileri ile üyelerinin sahip olması gereken niteliklerin, yükümlülüklerin, sorumlulukların ve hakların TFF Statüsü'nde; çalışma usul ve esasları ile Kurula başvurulması, başvuruların incelenmesi ve karara bağlanmasına ilişkin usul ve esasların ise talimatla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

124. Dava dilekçesinde özetle dava konusu kuralların Kurulun bağımsızlık ve tarafsızlığının sağlanması bakımından yeterli güvenceleri içermediği, nitekim kurallara göre Kurulun bütün üyelerinin Yönetim Kurulu tarafından seçildiği, üyelerin yemin ederek göreve başlamaları ve görev süresine ilişkin düzenlemelerin bağımsızlık ve dolayısıyla tarafsızlık sorununu çözmediği, Kurul üyelerine ödenecek ödeneklerin Yönetim Kurulu tarafından belirlendiği ve üyelerin tarafsızlığından şüphe duyulması hâlinde takip edilecek usulün kanunlarla açıkça düzenlendiğinin söylenemeyeceği belirtilerek kuralların Anayasa'nın 9., 36. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

125. Anayasa'nın 9. maddesinde "*Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.*" denilmektedir. Yargı fonksiyonu, bir hukuki uyumsuzluğun tüm yönleriyle esastan çözümlenerek karara bağlanması ve bu kararın kesin hüküm niteliği taşımasıdır (AYM, E.2012/102, K.2012/207, 27/12/2012).

126. Anayasa'nın 59. maddesinin üçüncü fıkrasında federasyonların spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği, tahkim kurulu kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı düzenlenmiştir.

127. Tahkim genel olarak öğretide, hukuki uyumsuzlukların söz konusu uyumsuzluğa taraf olmayan bağımsız kişi veya kişiler tarafından çözümlenerek karara bağlanması olarak tanımlanmaktadır. Bu bakımdan tahkim, uyumsuzlukların çözümü için yargıya alternatif olarak getirilmiş yöntemlerden biridir (AYM, E.2017/136, K.2018/7, 18/1/2018, § 14).

128. Söz konusu Anayasa hükmünden, spor federasyonlarının *spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine* ilişkin olan kararlarının dışında kalan kararları yönünden kanun koyucu tarafından tahkim yolu öngörülmüş olsa da tarafların dilerlerse tahkimden sonra yargı yoluna da başvurabileceği anlaşılmaktadır. Nitekim söz konusu Anayasa değişikliğinin gerekçesinde ve Anayasa Komisyonu raporunda Anayasa'da yapılan bu değişiklikte sportif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin ihtilafların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulmasının amaçlandığı, sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali

hakların sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olmadığından bu kapsamın dışında oldukları, bu çerçevedeki uyuşmazlıkların yargı mercileri nezdinde dava yoluyla ya da tarafların karşılıklı yazılı mutabakatları ile yargı denetimine tabi olmak üzere spor federasyonlarının kurulları önünde çözülebileceği belirtilmiştir (AYM, E.2017/136, K.2018/7, 18/1/2018, §§ 20-21).

129. Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında 5894 sayılı Kanun'la kurulan Kurulun hukuki uyuşmazlıkların, bağımsız kişiler tarafından çözümlenerek karara bağlandığı, yargı işlevi yerine getiren bir kurul olarak düzenlendiği açıktır (AYM, E.2010/61, K.2011/7, 6/1/2011). Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de Kurulun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesi kapsamında kanunla kurulmuş bir mahkeme niteliğinde olduğunu değerlendirmiştir (*Ali Rıza ve diğ.leri/Türkiye*, B. No: 30226/10, 17880/11, 17887/11, 17891/11 ve 5506/16, 28/1/2020, § 204). Öte yandan AİHM, tahkimin kanunla zorunlu kılındığı durumlarda tahkim organının anılan Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında düzenlenen güvenceleri sağlamakla yükümlü olduğunu belirtmiştir (bkz. *Ali Rıza/İsviçre*, B. No: 74989/11, 22/11/2021, § 76).

130. Anayasa'nın 36. maddesinde açıkça bahsedilmemekle birlikte bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkının adil yargılanma hakkının zımni bir unsuru olduğu açıktır. Diğer yandan anılan maddeye "...ile adil yargılanma..." ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Sözleşme'nin 6. maddesinde adil yargılanma hakkının bir unsuru olarak bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkından açıkça söz edilmektedir (*Abdullah Altun* [1. B.], B. No: 2014/2894, 17/7/2018, § 34).

131. Anayasa'nın 138. maddesinin birinci fıkrasında da hâkimlerin görevlerinde bağımsız oldukları, Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verecekleri, ikinci fıkrasında hiçbir organ, makam, merci veya kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği, genelge gönderemeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı belirtilerek hukuk devleti olmanın zorunlu bir gereği olan yargı bağımsızlığı teminat altına alınmıştır.

132. Mahkemelerin bağımsızlığı ilkesi, hâkimlerin görevlerinde bağımsız olmalarını ifade eder. Hukuk devleti olmanın ön şartları arasında yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının olduğu açıktır. Yargı bağımsızlığı, temel hak ve özgürlüklerin başlıca ve en etkin güvencesidir. Mahkemelerin bağımsızlığı, genellikle hâkimlerin bağımsızlığı kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılmakta; biri diğerinin nedeni ve doğal sonucu olarak anlaşılmaktadır. Hâkimlerin görevlerine ilişkin bağımsızlığı konusunda Anayasa ile tanınan teminat, onlara sağlanan bir ayrıcalık değildir. Bu teminatın amacı adaletcin doğrudan veya dolaylı her türlü etki, baskı, yönlendirme ve kuşkudan uzak dağıtılacağı yolundaki güven ve inancı yerleştirmektir. Yargının bir karakteri olan bağımsızlık hâkimin çekinmeden ve endişe duymadan, Anayasa'nın öngördüğü gereklerden başka herhangi bir dış etki altında kalmadan, yansız tutumla, özgürce karar verebilmesidir. Yargı bağımsızlığının yalnız yürütme organına karşı değil demokratik bir toplumda, devlet yapısı içinde yer alan tüm kurum ve kuruluşlar ile kişilere karşı da sağlanması gerekir (AYM, E.2018/152, K.2020/11, 19/2/2020, § 11).

133. Bir mahkemenin bağımsızlığının belirlenmesinde üyelerinin atanma şekli ve görev süreleri, hâkimlik teminatı ve bağımsız oldukları yönündeki görünüşleri önem arz etmektedir. Mahkemenin tarafsızlığı ise uyumsuzluğun çözümünü etkileyecek bir ön yargı, tarafgirlik ve menfaat ile tarafların leh ve aleyhlerinde bir düşünceye sahip olunmamasını ifade eder. Tarafsızlığın öznel ve nesnel olmak üzere iki boyutu bulunmakta olup bu kapsamda hâkimin birey olarak mevcut davadaki kişisel tarafsızlığının yanı sıra kurum olarak mahkemenin kişide bıraktığı izlenimin de dikkate alınması gerekmektedir (*Hikmet Kopar ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/14061, 8/4/2015, §§ 109, 110).

134. Dava konusu kurullarla Kurul üyelerinin TFF Yönetim Kurulu tarafından seçileceği ve görevlendirilen üyelerin görevlendirilmelerine dair Yönetim Kurulu kararı tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde yemin ederek göreve başlayacağı hüküm altına alınmıştır.

135. Anılan Kanun'un 6. maddesinde değişiklik yapılmadan önce *Ali Rıza ve diğerleri* başvurusu üzerine AİHM Sözleşme'nin 6. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı bağlamında Kurulun bağımsız ve tarafsız olup olmadığını incelemiştir. Bu bağlamda AİHM, Kurulun teşkilatı ve işleyişine dair Yönetim Kuruluna verilmiş olan geniş yetkiler sonucu Kurulun yapısal eksikliklerine dair yapmış olduğu tespitleri dikkate alarak Kurul üyelerini dış baskılardan koruyacak yeterli güvencelerin yokluğunda Kurul üyelerinin görevlerini yerine getirirken gerekli düzeyde bağımsız ve tarafsız bir tutum içerisinde olamayacaklarını değerlendirerek Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir (*Ali Rıza ve diğerleri/Türkiye*, §§ 222-242).

136. Anılan kararda, Kurul üyelerinin tamamının Yönetim Kurulunca atanmasının tek başına bağımsızlığı etkileyecek bir husus olmadığı belirtilmiştir. Kararda Kurul üyelerinin nitelikleri, Kurulda spor kulüplerinin eşit veya orantılı temsilini sağlayan güvencelerin bulunup bulunmadığı, üyelerin görev süreleri, üyelerin görevlerinin ifasıyla ilgili olarak haklarında bir dava açılmasından muaf olup olmadıkları ve herhangi bir mesleki-etik davranış kuralıyla bağlı olup olmadıkları ve bu kapsamda bir bağlılığı ortaya koyan yemin usulünün bulunup bulunmadığı, ayrıca Kurul üyelerinin bağımsız veya tarafsız olmadığı iddiası ileri sürüldüğünde izlenecek belirli bir usulün bulunup bulunmadığı yönünden konu ele alınmıştır. Kararda ayrıca bu hususlarda tespit edilen eksikliklerin ve özellikle yargı yetkisi kullanan bir merci olarak Kurulun yapısal olarak Yönetim Kurulundan bağımsız hareket edecek şekilde düzenlenmemesinin, ayrıca Kurul üyelerinin görevlerini yerine getirirken bağımsızlıklarının sağlanması için yeterli güvencelerin bulunmamasının üyelerin bağımsız ve tarafsızlığı üzerine gölge düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır (*Ali Rıza ve diğerleri/Türkiye*, §§ 209-216).

137. AİHM, *Mutu And Pechstein/İsviçre* (B. No: 40575/10, 67474/10, 4/2/2019) kararında Spor Tahkim Mahkemesinin (CAS) hakem listesinin Uluslararası Spor Tahkim Konseyi (ICAS) tarafından belirlenmesine ilişkin şikâyetleri CAS'ın bağımsızlığı ve tarafsızlığı bakımından incelemiştir. Anılan kararda AİHM, CAS'ın hakem listesinin üç yüz kişiden oluştuğunu ve uyumsuzluğun taraflarının bu listeden seçim yapabilmelerinin mümkün olduğunu, öte yandan hakem listesinin çeşitli menfaat gruplarının önerdiği adaylar içinden yapılan seçimle oluşturulduğunu gözeterek Sözleşme'ye aykırılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. (*Mutu And Pechstein/İsviçre*, §§ 150-159).

138. Diğ er yandan AİHM, Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (i) bendi ile 3. maddesinin (2) numaralı fıkrası doğrultusunda hazırlanan TFF Statüsü'nün 35. ve 65. maddeleri kapsamında ücret, huzur hakkı, tazminat, yolculuk ve ikamet giderleri ve yollukları tespit etmenin TFF'nin yürütme organı konumundaki Yönetim Kuruluna ait bir yetki olduğunu ifade ederek bu durumun tek başına Kurulun bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olduğu sonucuna ulaşılması için yeterli olduğunun söylenemeyeceğini değerlendirmiştir (*Ali Rıza ve diğ erleri/Türkiye*, § 214).

139. Bu itibarla Kurul üyelerinin Yönetim Kurulu tarafından seçilmesi ve üyelerin Yönetim Kurulu kararından sonra yemin etmelerine ilişkin hususların Anayasa'nın 36. ve 138. maddelerinde öngörülen güvenceler bağlamında ele alınması gerekmektedir.

140. Kanun'un 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasında Kurul üyelerinin en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden oluşacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla anılan maddenin ilk halinden farklı olarak Kurul üyelerinin niteliklerine ilişkin bir çerçevenin genel olarak Kanun'la belirlendiği söylenebilir. AİHM de Kurulun münhasıran hâkimlik mesleğinden olmamakla birlikte uyumsuzluk konusuyla ilgili özel alan bilgisine ve tecrübesine sahip uzman niteliğindeki kişilerden oluşmasının, teknik bilgi gerektiren meselelerin anlaşılmasına katkı sağladığını belirtmiş ve bu hususu tek başına sorun olarak görmemiştir (*Ali Rıza ve diğ erleri/Türkiye*, § 212).

141. Maddenin (3) numaralı fıkrasında Kurulun görev süresi, Yönetim Kurulunun görev süresinden bağımsız ve kesin bir süre öngörülmek suretiyle düzenlenmiştir. Anılan fıkraya göre üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça da yerlerine yeni üye görevlendirilemez. Boşalan üyeliğe seçilen yeni üyeler ise Kurulun kalan görev süresi kadar görev yapar. Söz konusu düzenlemeler gözönünde bulundurulduğunda görev süresi ve görevden alınamama bakımından üyelerin güvenceye kavuşturulduğu, Kurul üyelerinin Yönetim Kurulu üyeleriyle aynı sürede görev yapmalarının öncmlü ölçüde önüne geçildiği ve Yönetim Kuruluna karşı görevden alınma gibi hususlar yönünden güvencelerin getirildiği anlaşılmaktadır.

142. (4) numaralı fıkrada Kurul üyelerinin görevlerini tam bir tarafsızlık ve bağımsızlık içinde, TFF Statüsü ve talimatta belirtilen kurallara uygun şekilde yerine getirmekle yükümlü olduğu hüküm altına alınmış; hiçbir organ, makam, merci veya kişinin, Kurulun görevine ilişkin emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye veya telkinde bulunamayacağı belirtilmek suretiyle Kurul üyelerinin görevlerini yerine getirirken bağlı kalmakla yükümlü oldukları ilkelere yer verilmiş ve Kurul üyelerine herhangi bir merci tarafından emir ve talimat verilmesi, tavsiye veya telkinde bulunulması yasaklanmıştır. Ayrıca Kurul üyelerine anılan ilkelere bağlı olarak görevlerini yerine getireceklerine dair yemin yükümlülüğü getirilmiştir.

143. Buna ek olarak (7) numaralı fıkrada Kurul üyelerine yönelik görev yasakları getirilmiştir. Buna göre görevleri süresince üyeler TFF'nin başka kurul ve organlarında görev alamayacakları gibi TFF üyeleri veya bu üyelerle doğrudan bağlantılı diğ er özel hukuk tüzel kişileri bünyesinde de görev alamazlar.

144. Öte yandan AIHM, Kurul üyelerinin tarafsızlıklarından şüphe duyulması halinde işletilebilecek kanunla öngörülmüş bir itiraz usulünün bulunmadığını değerlendirmektedir. 7405 sayılı Kanun'un geçici 3. maddesinde bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemlerin bu Kanun'a aykırı olmayan hükümlerinin Bakanlık ve spor federasyonları tarafından çıkarılması öngörülen alt düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar geçerliliğini sürdüreceği hüküm altına alınmıştır. TFF Tahkim Kurulu Talimatında, Kurul üyelerinin tarafsızlığından şüphe edilmesi durumunda izlenecek yola ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

145. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK) 5894 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre TFF'nin ilk derece hukuk kurullarından birisidir. Anılan maddede bu kurulların yapısı ve oluşumu ile üyelerinin tarafsızlık ve bağımsızlığına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Maddenin (8) numaralı fıkrasında ise ilk derece hukuk kurulları başkan ve üyelerinin bağımsızlık ve tarafsızlıklarından ciddi şüpheyi gerektirecek makul sebeplerin varlığı hâlinde derhâl ilgili dosyadan çekilmek zorunda oldukları hüküm altına alınmıştır. TFF Tahkim Kurulu da Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında TFF'nin en üst hukuk kurulu olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla ilk derece hukuk kurulları bakımından öngörülen hükümler ile buna ilişkin diğer mevzuattaki hükümlerin esas itibarıyla üst hukuk kurulu olan Kurul bakımından uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

146. Diğer yandan 6100 sayılı Kanun'un Onbirinci Kısım'ında 407 ila 444. maddelerinde düzenlenen *Tahkim* kurumuna ilişkin hükümlerin Kurul bakımından da uygulanıp uygulanmayacağı değerlendirilmesi gerekir. Anılan Kanun'un 407. maddesine göre bu Kısım'da yer alan hükümlerin 21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun tanımladığı anlamda yabancılık unsuru içermeyen ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanacağı düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin lafzından zorunlu ve ihtiyari tahkim yönünden herhangi bir ayırım yapılmadığı anlaşılmaktadır. 6100 sayılı Kanun'un 417. maddesinde hakemin bağımsızlık ve tarafsızlığına ilişkin nedenlerle reddi, 418. maddesinde ise reddin usulü düzenlenmiştir. Ancak 5894 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (6) numaralı fıkrasında Tahkim Kurulunun futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararları dışındaki kararlarına karşı tebliğden itibaren bir ay içinde 6100 sayılı Kanun'un 439. maddesine göre iptal davası açılabileceği yönünde açık bir atıf varken hakemin reddi nedenleri ve reddin usulü ile ilgili olarak söz konusu Kanun'a herhangi bir atıfta bulunulmamıştır. Dolayısıyla Kanun'da yer alan bu hükümlerin Kurul bakımından da uygulanabileceği, bununla birlikte bu hususun kanunla düzenlenmemiş olması nedeniyle uygulamanın bu yönde gelişmediği anlaşılmaktadır.

147. Ayrıca 5894 sayılı Kanun'da Kurul üyelerinin hukuki sorumluluklarının kapsam ve sınırları ile bağımsızlık ve tarafsızlıklarını sağlayacak hukuki sorumluluklarına ilişkin güvencelere dair herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı tespit edilmiştir.

148. Öte yandan anılan Kanun'un 4. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (c) bendinde TFF'nin merkez teşkilatını oluşturacak asgari organlar arasında Yönetim Kurulu da sayılmıştır. Kanun'da Yönetim Kuruluna açıkça bazı görev ve yetkiler verilmiştir. Bu kapsamda Yönetim Kuruluna 2. maddenin (1) numaralı fıkrasının (i) bendi ile 3. maddenin (2) numaralı fıkrası doğrultusunda düzenleyici işlem niteliğini haiz talimat hazırlama, 5. maddenin (4) numaralı fıkrası ile 6. maddenin (2) numaralı fıkrası uyarınca ilk derece hukuk

kurulları ve Tahkim Kurulu üyelerini seçme, 12. madde kapsamında ulusal müsabakalarda yer alan kulüplerin yerine getirmeleri gereken ölçütleri belirleme, 13. maddeye göre futbol müsabakalarının yayımlanması, iletilmesi, yayınların düzenlenmesi ve programlanması, 15. madde uyarınca disiplin ihlali oluşturan fiillerin ve cezaların belirlenmesi gibi görev ve yetkiler verilmiştir.

149. Buna karşılık Kanun'da Yönetim Kurulunun oluşumuna ve yapısına ilişkin olarak herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Yönetim Kurulunun oluşumu, yapısı ve işleyişine ilişkin düzenlemelerin 2. maddenin (1) numaralı fıkrasının (i) bendi, 3. maddenin (2) numaralı fıkrası ve 4. maddenin (1) numaralı fıkrası hükümleri uyarınca TFF Genel Kurulu tarafından hazırlanan TFF Statüsü'ne bırakıldığı anlaşılmaktadır.

150. Aynı şekilde 4. maddenin (5) numaralı fıkrasının (a) bendinde TFF'nin Genel Kurulu oluşturulacak asgari organlar arasında sayılmıştır. Ancak Genel Kurulun oluşumuna ve delegelerin belirlenmesine dair de Kanun'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. 7405 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında bu Kanun'un 3 ila 20. maddeleri ile 42. maddesinin dördüncü fıkrası ve 47. maddesinin beşinci fıkrası saklı kalmak kaydıyla, bu Kanun hükümlerinin kuruluş kanunu bulunan spor federasyonları hakkında uygulanmayacağına hükme bağlandığı gözetildiğinde Kanun'un genel kurul ve yönetim kurulu ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere spor federasyonlarına ilişkin hükümler içeren 26 ila 44. maddelerinin TFF hakkında uygulanma imkânı da bulunmamaktadır.

151. Dolayısıyla 5894 sayılı Kanun'da veya kanun düzeyinde diğer mevzuatta gerek Genel Kurulun gerekse Yönetim Kurulunun yapısına, oluşumuna ve delegelerin kimlerden oluşacağına ilişkin olarak herhangi bir çerçeve bulunmadığı anlaşılmaktadır.

152. Bu kapsamda zorunlu tahkim mercii olan Kurulun, uyuşmazlığın taraflarınca seçilmeyip Kanun'da belirtilen niteliklere sahip kişiler arasından TFF Yönetim Kurulu tarafından atandıkları açıktır. Kurulun çözmekle yetkili olduğu uyuşmazlıkların taraflarının kulüpler, futbolcular, teknik direktörler, hakemler olacağı; öte yandan Kurulun Yönetim Kurulu tarafından alınan kararlar nedeniyle TFF ile hakemler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler arasındaki uyuşmazlıklar hakkında da karar verebileceği noktasında kuşku bulunmamaktadır. Ancak uyuşmazlıkların Yönetim Kurulu dışındaki diğer taraflarının Kurul üyelerinin belirlenmesinde herhangi bir etkisi söz konusu değildir.

153. Yönetim Kurulunun TFF Statüsü kuralları uyarınca Genel Kurul tarafından seçildiği, ancak Kurulun incelediği uyuşmazlıkların tarafları bakımından Kuruldaki temsilde adalet ve dengenin sağlanması için Kanun'da herhangi bir güvencenin oluşturulmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Kanun'da, Genel Kurulun ve Yönetim Kurulunun oluşumunda tarafların temsiline ilişkin olarak ilkesel düzeyde dahi bir çerçevenin belirlenmemesi Kurul üyeleriyle ilgili olarak temsilde adaletin sağlanması imkânını ortadan kaldırmaktadır.

154. Sonuç olarak Kanun'da Genel Kurulun oluşumu ve yapısında futbolun tüm paydaşları arasında adil dengeyi sağlayacak güvenceler öngörülmeden kurallar kapsamında Kurul üyelerinin Yönetim Kurulu tarafından seçilmesinin bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkıyla bağdaştığı söylenemez.

155. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 9., 36. ve 138. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI bu görüşe katılmamışlardır.

V. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

156. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında “*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İltüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*” denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

157. 7405 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan “...ve bu tescille tüzel kişilik kazanır.” ibaresinin, 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin, 32. maddesinin (5) numaralı fıkrasının ve 53. maddesiyle 5894 sayılı Kanun'un değiştirilen 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...Yönetim Kurulu tarafından...” ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan “...Yönetim Kurulu kararı...” ibaresinin iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkra, cümleye ve ibarelere ilişkin iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VI. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

158. Dava dilekçesinde özetle dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

22/4/2022 tarihli ve 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun;

A. 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendine yönelik yürürlüğün durdurulması talebinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. 1. 3. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan “...ve bu tescille tüzel kişilik kazanır.” ibaresine,

2. 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesine,

3. 32. maddesinin (5) numaralı fıkrasına,

4. 53. maddesiyle 5/5/2009 tarihli ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un değiştirilen 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasının;

a. Birinci cümlesinde yer alan "...Yönetim Kurulu tarafından..." ibaresine,

b. İkinci cümlesinde yer alan "...Yönetim Kurulu kararı..." ibaresine,

yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu fıkra, cümleye ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

C. 1. 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (n) bendinde yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle..." ibaresine,

2. 21. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesine,

3. 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile..." ve "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin..." ibarelerine,

4. 33. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

yönelik iptal talepleri 17/6/2025 tarihli ve E.2022/85, K.2025/131 sayılı kararla reddedildiğinden bu fıkra, cümleye ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

Ç. 13. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerine yönelik iptal talepleri hakkında 17/6/2025 tarihli ve E.2022/85, K.2025/131 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden bu cümlelere ilişkin yürürlüğün durdurulması talepleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

17/6/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII. HÜKÜM

22/4/2022 tarihli ve 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun;

A. 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (n) bendinde yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Selahaddin MENTEŞ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. 3. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "...ve bu tescille tüzel kişilik kazanır." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muhterem İNCE ile Ömer ÇINAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 13. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerine ilişkin iptal talepleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

Ç. 21. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

E. 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile..." ve "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin..." ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Selahaddin MENTEŞ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

F. 32. maddesinin (5) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

G. 33. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ğ. 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

H. 53. maddesiyle 5/5/2009 tarihli ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un değiştirilen 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasının;

1. Birinci cümlesinde yer alan "...Yönetim Kurulu tarafından..." ibaresinin,

2. İkinci cümlesinde yer alan "...Yönetim Kurulu kararı..." ibaresinin,

Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Ömer ÇINAR ile Metin KIRATLI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

17/6/2025 tarihinde karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

KARŞIOY

Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu'nun çoğunluğu tarafından 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun 53. maddesi ile 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un değiştirilen 6. maddesinin 2.fıkrasının ilk cümlesinde yer alan "yönetim kurulu tarafından" ve ikinci cümlesinde yer alan "yönetim kurulu kararı" ifadelerinin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesi ile iptallerine karar verilmiş ise de aşağıda belirttiğimiz gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz. Şöyle ki;

Dava konusu ibarelerin yer aldığı 5894 sayılı Kanunun 6. maddesinin 2. fıkrası şöyledir: "(2) Tahkim Kurulu, Yönetim Kurulu tarafından en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur. Tahkim Kurulu başkan ve üyeleri, görevlendirmelerine dair Yönetim Kurulu kararı tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde, görevlerini tarafsızlık ve bağımsızlık içinde yerine getirmelerine engel bir durumlarının olmadığına dair yazılı beyanlarını sunmak ve Yönetim Kurulu üyelerinin huzurunda görevlerini tarafsız ve bağımsız şekilde yerine getireceklerine dair yemin etmek suretiyle görevlerine başlar. Üyeler, ilk toplantıda kendi aralarından bir başkan vekili ve bir raporör seçer".

Çoğunluk gerekçesinde 5894 sayılı Kanunda değişiklik yapılmadan önce AİHM tarafından Ali Rıza ve Diğerleri- Türkiye Davası'nda (Başvuru No. 30226/10 ve diğer 4 başvuru) verilen karara değinilerek, tahkim kurulunun tarafsız ve bağımsızlığına ilişkin esaslara Kanunda yer verilmekle birlikte, tahkim kurulunu seçen yönetim kurulu ve yönetim kurulunu belirleyen genel kurulun oluşum ve yapısına ilişkin yeterli çerçevenin Kanunda bulunmadığı, bu nedenle tahkim kurulunun yönetim kurulu tarafından seçilmesinin Anayasa'nın 9., 36. ve 138. maddelerine aykırı olduğu kabul edilmiştir.

Belirtmek gerekir ki, AİHM, Ali Rıza ve Diğerleri'ne ilişkin kararında, adayların TFF mevzuatında öngörülen niteliklere sahip olmaları koşuluyla, Tahkim Kurulunda kimin görev yapacağına belirlenmesi hususunda Yönetim Kurulunun kısıtsız bir takdir yetkisi olduğunu, sırf üyelerinin Yönetim Kurulunca atanıyor olmasının Tahkim Kurulunun objektif tarafsızlığına gölge düşürmek için yeterli olmadığını, bu bağlamda üyelerin atandıktan sonra hiçbir baskıya maruz kalmamaları, hiçbir talimat almamaları ve görevlerini tamamen bağımsız bir şekilde icra etmeleri kaydıyla, bir mahkemenin [yargı yerinin] üyelerinin atanma usulünün tek başına bu muhakeme organının bağımsızlık ve tarafsızlığına hanel getirmediğini, (bk. Zolotas/Yunanistan, no. 38240/02, § 24, 2 Haziran 2005), başvuranların şikâyetlerinin, Tahkim Kurulu üyelerinin haklarındaki dosyalara ilişkin karar verirken Yönetim Kurulundan herhangi bir talimat almaları ya da baskı görmeleri ile ilgili iddialar içermediğini, nitekim dosyaların içeriğinden de böyle bir talimat ya da baskının var olduğu çıkarımına varılamayacağını, bu nedenle Mahkemenin, Tahkim Kurulu üyelerinin görevlerini gerekli bağımsızlık seviyesi içerisinde yerine getirmelerinin sağlanması için yeterli güvencelerin ortaya konup konmadığını inceleyeceğini belirtmiştir.

AİHM söz konusu tespitler sonrasında genel kurul ve yönetim kurulunun oluşumunu incelemiş ve bu kurullarda oyuncuların kulüplerle aynı düzeyde temsil edilmemeleri sebebiyle, kulüplerle oyuncuları arasındaki sözleşmelerden kaynaklı uyumsuzluklara ilişkin Tahkim Kurulu nezdinde gerçekleştirilen incelemelerde terazinin kulüpler lehine daha ağır bastığının düşünülebileceğini, somut olay tarihinde, başvuranın dosyasına ilişkin karar veren

tüm Tahkim Kurulu üyelerinin, çoğunluğunu eski futbol kulübü üyeleri veya yöneticilerinin oluşturduğu bir Yönetim Kuruluna atandıklarını, Tahkim Kurulunun teşkilatı ve işleyişine dair Yönetim Kuruluna verilmiş olan geniş yetkiler sonucu Tahkim Kurulunun yukarıda tasvir edilen yapısal eksikliklerine dair yapmış olduğu bulguları dikkate alarak Mahkemenin; kurul üyelerini dış baskılardan koruyacak yeterli güvencelerin yokluğunda, başvuranların Tahkim Kurulu üyelerinin kendi dosyalarına gerekli düzeyde bağımsız ve tarafsız bir şekilde yaklaşabileceklerinden kuşku duymak için meşru nedenlere sahip olduklarını değerlendirdiğini, bu nedenle, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaştığını ifade etmiştir.

Buna göre, Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun, Yönetim Kurulu tarafından seçilmesi AİHM'e göre sırf bu nedenle tahkim kurulunun bağımsız ve tarafsızlığına etki etmemektedir. Norm denetiminde Anayasa Mahkemesi, dava konusu edilen maddelerle bağlı olup, dava konusu yapılmamış olan Futbol Federasyonunun genel kurul ve yönetim kurullarının yapısına ilişkin hükümleri inceleyerek, tahkim kurulunu seçen yönetim kurulunun Kanunda çerçevesinin çizilmediğini kabul ederek iptal sonucuna ulaşması mümkün değildir.

Dava konusu hükümde, Tahkim Kurulunun, Yönetim Kurulu tarafından en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden oluşacağı ve Tahkim Kurulu başkan ve üyelerinin, görevlendirmelerine dair Yönetim Kurulu kararı tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde, görevlerini tarafsızlık ve bağımsızlık içinde yerine getirmelerine engel bir durumlarının olmadığına dair yazılı beyanlarını sunacağı, Yönetim Kurulu üyelerinin huzurunda görevlerini tarafsız ve bağımsız şekilde yerine getireceklerine dair yemin etmek suretiyle görevlerine başlayacağı belirtilmiştir.

Yine, 5894 sayılı Kanunun 6. maddesinde, Tahkim Kurulunun görev süresinin, Yönetim Kurulunun görev süresinden bağımsız olarak göreve başladıkları tarihten itibaren dört yıl olduğu, üyelerin istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yeni üye görevlendirilemeyeceği, herhangi bir nedenle boşalan üyeliğe seçilen yeni üyelerin, Kurulun kalan görev süresi kadar görev yapacağı, Tahkim Kurulu üyelerinin, görevlerini, tam bir tarafsızlık ve bağımsızlık içinde, TFF Statüsü ve talimatta belirtilen kurallara uygun şekilde yerine getirmekle yükümlü olduğu, hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Tahkim Kurulunun görevine ilişkin emir ve talimat veremez, tavsiye veya telkinde bulunamayacağı, Tahkim Kurulunun, TFF'nin yetkili organları ile kurullarının futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin düzenlemeleri ve kararlarına karşı başvuruları inceleyerek nihai olarak karara bağlayacağı, Tahkim Kurulu üyelerinin, görevleri süresince TFF'nin başka kurul ve organlarında görev alamayacakları gibi TFF üyeleri veya bu üyelerle doğrudan bağlantılı diğer özel hukuk tüzel kişileri bünyesinde de görev alamayacağı, Tahkim Kurulunun görev ve yetkileri ile üyelerinin sahip olması gereken nitelikler, yükümlülükleri, sorumlulukları ve hakları TFF Statüsünde; çalışma usul ve esasları ile Tahkim Kuruluna başvurulması, başvuruların incelenmesi ve karara bağlanmasına ilişkin usul ve esaslar talimatta düzenleneceği düzenlenmiştir.

Görüldüğü üzere, Kanunda tahkim kurulu üyelerinin vasıfları, kurulun yapısı, bağımsız ve tarafsız olarak görev yapmalarına ilişkin ilkeler, görev süresi ile çalışma usulü açıkça belirtilmiş, kanuni belirlilik ilkesine uygun olarak bağımsız ve tarafsız olarak görev yapmasına ilişkin asgari çerçeve çizilmiştir. Yine Kanunda (m.4) TFF'nin teşkilat yapısının

TFF statüsünde belirleneceği belirtilmiş olup, TFF statüsünde genel kurulun ve yönetim kurulunun oluşumu düzenlenmektedir. Hal böyle olunca, genel kurulun ve yönetim kurulunun yapısı konusunda hukuki belirlilik ilkesi çerçevesinde inceleme yapılması ancak söz konusu kanun maddelerinin norm denetimi için Anayasa mahkemesine getirilmesi halinde inceleme ve değerlendirme yapılması mümkün olabilecektir. Bu nedenlerle AİHM kararında belirtilen tespitlere yer verilerek, dava konusu yapılmamış olan genel kurul ve yönetim kuruluna ilişkin çerçevenin Kanunda çizilmediği gerekçesi ile iptal sonucuna ulaşılması mümkün değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun 53. maddesi ile 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un değiştirilen 6. maddesinin 2. fıkrasının ilk cümlesinde yer alan "yönetim kurulu tarafından" ve ikinci cümlesinde yer alan "yönetim kurulu kararı" ifadeleri Anayasa'ya aykırı olmadığı ve iptal talebinin reddi gerektiğinden, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğunun 22/4/2022 tarihli ve 7405 sayılı Spor Kültürleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (n) bendinde yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle..." ibaresinin ve 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile..." ve "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin..." ibarelerinin Anayasa'nın 123. maddesine aykırı olmadığı şeklindeki kararına katılmamaktayız.

2. Dava konusu "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle..." ibaresinin içerisinde yer aldığı Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (n) bendinde spor federasyonlarının spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kanunla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile kurulan, organları seçimle gelen ve idari ve mali özerkliğe sahip federasyonlar olduğu belirtilmektedir.

3. Dava konusu diğer ibarelerin yer aldığı Kanun'un 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise spor federasyonlarının spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kanunla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulup, kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Resmî Gazete'de yayımlanması ile tüzel kişilik kazanacağı hüküm altına alınmaktadır.

4. Her iki maddedeki Anayasa'ya uygunluk denetimi organları seçimle göreve gelen ve idari ve mali özerkliğe sahip spor federasyonlarının Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmasının değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bu nedenle bu karşıoydaki değerlendirme Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (n) bendi bağlamında yapılacak olup bu değerlendirme 26. maddedeki dava konusu ibareler yönünden de geçerlidir.

5. Kuralın Anayasa'ya uygunluk değerlendirmesinde Mahkememiz çoğunluğu öncelikle spor federasyonlarının, Anayasa'nın 58. ve 59. maddeleri kapsamında devletin sunmakla yükümlü olduğu bir hizmete ilişkin olarak kendi spor dalında hem ulusal hem de uluslararası faaliyetlerin gerçekleştirilmesinden sorumlu olarak kamu hizmeti sundukları, bunların tüzel kişiliklerinin kurulması ve kaldırılmasının devlet tarafından gerçekleştirildiği, hizmet yürüttükleri alanda icrai kararlar alma ve bu kararları uygulama yetkisini haiz oldukları, federasyonların başkan ve yönetim organlarının üyelerinin niteliklerinin kanunla belirlendiği ve üyelerin seçimle geldiği, federasyon faaliyetlerinde görevli bulunanların, görevleriyle ilgili olarak işlemiş oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi sayıldığı, kamu kaynaklarını kullandıkları, mallarının devlet malı sayıldığı ve tüzel kişiliği sona eren federasyonunun mal varlığının devlete intikal ettiği hususlarına işaret edilerek, yürüttükleri hizmet ve yapıları itibarıyla spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliği niteliğini haiz kuruluşlar oldukları sonucuna ulaşılmıştır (bkz.: §§ 24-25).

6. Ardından ise Anayasa'nın 123. maddesi bağlamında yaptığı değerlendirmede çoğunluk, maddenin üçüncü fıkrasında "*Kamu tüzel kişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur.*" denilmek suretiyle kamu tüzel kişiliğinin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulmasına açıkça izin verilmiş olduğuna işaret etmiş ve Anayasa'nın 123. maddesinde kamu tüzel kişiliğinin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulması hususunda açık yetki verildiği gözetildiğinde kurallar kapsamında kamu tüzel kişiliği niteliği taşıdığı anlaşılan spor federasyonların Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulması ve ilgili

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Resmî Gazete'de yayımlanması suretiyle tüzel kişilik kazanmasında Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır (bkz.: §§ 26-27).

7. Kanaatimizce dava konusu kuralların Anayasa'ya uygunluk değerlendirmesi ile ilgili çoğunluk kararındaki inceleme yöntemi sorunludur. Çoğunluk kararındaki spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliği niteliğini haiz kuruluşlar oldukları şeklinde ulaşılan sonuca katılmaktayız. Bunun yanında ibarelere ilişkin gerçekleştirilen Anayasa'ya uygunluk denetiminin Anayasa'nın 123. maddesi bağlamında yapılması da isabetlidir. Bununla birlikte buradaki temel eksiklik, gerçekleştirilen denetimde dava konusu ibarelerin yer aldığı Kanun hükümleri ile kurulan spor federasyonlarının organlarının seçimle göreve gelmeleri ve idari ve mali özerkliğe sahip olmaları yönünün ön plana çıkarılarak bu yönü ile Anayasa'nın 123. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına aykırılık olup olmadığının değerlendirilmesi noktasında ortaya çıkmaktadır.

8. Zira her ne kadar Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulacağına yer verilmekteyse de maddenin birinci fıkrasında idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve ikinci fıkrasında da idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı şeklindeki açık bir düzenlemeye yer verilmektedir. Dava konusu kurallara ilişkin Anayasa'ya uygunluk denetiminin bu maddedeki diğer fıkraları da dikkate alarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

9. Anayasa Mahkemesi kararlarında da Anayasa'nın 123. maddesinde idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğunu ve kanunla düzenleneceği öngörüldükten sonra idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığının hükme bağlandığı ifade edilmektedir (AYM, E.2023/100, K.2024/32, 01/02/2024, § 14). Anayasa Mahkemesi ayrıca yerinden yönetim kuruluşlarının yerel ve hizmet yerinden yönetim kuruluşları olmak üzere ikiye ayrılmakta olduğunu da belirtmektedir (AYM, E.2019/88, K.2022/159, 13/12/2022, § 21).

10. Esasında spor federasyonlarının gerek sundukları spor hizmetinin niteliği ve gerekse kanun koyucunun bu federasyonların idari ve mali özerkliğine yer vermesi nedeniyle bu kuruluşların idari teşkilatta yerinden yönetim esasına göre çalışan hizmet yerinden yönetim kuruluşlarına benzemekte olduklarını ifade etmek mümkündür.

11. Dolayısıyla spor federasyonlarının yerinden yönetim esasına göre çalışan kuruluş yönü olması nedeniyle dava konusu ibarelerle ilgili Anayasa'nın 123. maddesi bağlamında gerçekleştirilen denetimin diğer fıkraları da dikkate alınarak yapılması uygun olacaktır. Zira çoğunluk kararındaki şekliyle sadece üçüncü fıkra bağlamında denetim yapıldığında spor federasyonu olarak kurulacak kamu tüzel kişiliklerinin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmasında bir Anayasa'ya aykırılık görülmemiş olmaktadır. Ancak bu federasyonların işlevi ve bundan hareketle sahip oldukları niteliklere bağlı olarak idari teşkilat içerisindeki yerlerinin de dikkate alınması durumunda bu federasyonların kanunla mı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile mi kurulması gerektiği daha net biçimde ortaya konulmuş olacaktır.

12. 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun dava konusu ibarenin de içinde yer aldığı 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (n) bendinde spor federasyonlarının organlarının seçimle göreve gelmesine ve idari ve mali özerkliğe sahip olmasına açıkça yer verilmektedir. Kanunu 2. maddesinin gerekçesinde de spor

federasyonlarının “belli bir spor dalının yurtiçi ve yurtdışı sportif faaliyetlerini organize eden ve bu spor dalına ilişkin uluslararası spor kuruluşlarının kurallarını uygulamak konusunda görevli ve yetkili federasyonları ifade etmekte” olduğu belirtilmektedir.

13. Kanun’un “Genel Gerekeçe”sinde de ifade edildiği gibi, gerçekten de spor alanında ulusal ve uluslararası spor kuruluşlarının aldığı kararlar ve uygulamaya konulan yeni kurallar ile toplumsal ihtiyaçlar çerçevesindeki gereksinimler, ülkemizde sporun yönetiminden sorumlu kamu idaresi olan Gençlik ve Spor Bakanlığının yeniden yapılandırılması ile değişen mevzuat ve uygulamalar kapsamında spor federasyonlarının hukuki altyapılarının revize edilerek ortaya konulmasını bir ihtiyaç olarak ortaya çıkarmıştır. Kanun koyucu da spor federasyonlarını yeniden düzenlerken bu nedenle bu federasyonların idari ve mali özerkliklerine özellikle yer vermiştir. Dolayısıyla çıkarılan ayrı bir kanunla sporun ana unsurunu oluşturan ve spor faaliyetlerinin fiilen icra edildiği spor kulüpleri düzenlenmiş ve bu yapılırken spor federasyonları idari teşkilat içerisinde idari ve mali özerkliğe sahip kuruluşlar olarak kurulmuştur.

14. Kanun’un 1. maddesinde belirtildiği üzere bu Kanun’un düzenlediği alan spor kulüpleri, spor anonim şirketleri ve spor federasyonlarının kuruluşu, organları, üst kuruluş oluşturmaları, gelir ve giderleri, bütçe ve harcama esasları, görev, yetki ve sorumlulukları, denetimleri, bunlara yapılacak her türlü yardımın şekil ve şartları ile bunlara ilişkin diğer hususlardır.

15. Görüldüğü üzere Kanun’un düzenleme konusu spor kulüpleri ve spor federasyonları gibi spor alanı ile ilgili olduğuna göre bu alana ilişkin düzenlemelerde ve dolayısıyla bu alanın yönetiminde mümkün olduğunca özerk bir yapılanma temel bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum spor alanının kendine özgü niteliğinden kaynaklanmaktadır. Bunun içindir ki spor federasyonlarının idari ve mali özerkliğine ve organlarının seçimle göreve gelmesine Kanun’da özellikle yer verilmiştir.

16. İdari özerklik, kamu hizmeti sunan birtakım idarelerin sundukları hizmetin niteliğinden kaynaklı biçimde kanunda kendilerine görev olarak verilen hususlarda kendi görev ve yetkilerini merkezi idarenin müdahalesi olmaksızın yerine getirebilmeyi gerektirmektedir. Bu kuruluşlara tanınan özerklik sunacakları kamu hizmetini olması gerektiği şekilde sunma amacı taşımaktadır. Ancak bu durum özerk nitelikteki bu kuruluşlar üzerinde hiçbir şekilde merkezi idarenin bir müdahalesi olmayacağı anlamına gelmemektedir. İdarenin bütünlüğü ilkesi gereği merkezi idare Anayasa’ya aykırı olmamak şartıyla özerk nitelikteki idari kuruluşlar üzerinde birtakım idari vesayet yetkileri kullanılabilir.

17. Anayasa Mahkemesinin de ifade ettiği üzere özerklik, kişi ve kuruluşların kanunla belirlenen sınırlar içinde kalmak şartıyla kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılmış olması anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda kurumların dış etkilere karşı korunmasını ifade eder. Kamu kuruluşlarına özerklik tanınmasının nedeni faaliyetlerini hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun bir şekilde sürdürmelerini güvence altına almaktır ((AYM, E.2023/100, K.2024/32, 01/02/2024, § 16)

18. Kanun koyucunun spor alanına ilişkin bir düzenleme yaparken bu alanın özerk bir yapılanmayı ve yönetimi gerektirdiği bilinciyle hareket etmesi esasında spor federasyonlarının Anayasa’nın 123. maddesinin ikinci fıkrası bağlamında yerinden yönetim esasına göre çalışan birer kamu tüzel kişiliği olarak değerlendirilmelerini gerektirmektedir.

Zira bu idarelerin özerk bir örgütlenmeye sahip olmaları merkezden yönetimin bu alana mümkün olduğunca katı müdahalede bulunmamasını gerektirmektedir.

19. Anayasa Mahkemesi kararlarında da vurgulanmakta olduğu üzere Anayasa'nın 123. maddesinde düzenlenen idarenin bütünlüğü ilkesiyle idari görevleri yerine getiren kurumlar arasında birliğin sağlanması ve idari yapı içinde yer alan kurumların bir bütünlük içinde çalışması öngörülmüştür. İdarenin bütünlüğünü sağlamak için hiyerarşi ve idari vesayet olmak üzere başlıca iki hukuksal araç kullanılmaktadır. Hiyerarşi, hem merkezi yönetim içinde yer alan örgütler ve bunlara bağlı birimler arasındaki hem de yerinden yönetim kuruluşlarının kendi içerisindeki bütünleşmeyi sağlamaktadır. İdari vesayet ise merkezi yönetim ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünleşmeyi sağlayan araçtır (bkz.: AYM, E.2023/193, K.2024/106, 09/05/2024, § 13).

20. Bu yönü ile bakıldığında, Kanun'la kurulan spor federasyonlarının idari teşkilat içerisinde sundukları hizmetin niteliği itibarıyla yerinden yönetim esasına göre çalışan kuruluşlar arasında yer almaları gerektiği içindir ki bu nitelikteki kamu tüzelkişiliklerinin kurulmasının da, Anayasa'nın 123. maddesinin bütünsel yorumundan hareketle, Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince kanunla yapılması gerekmektedir. Aksi durumda bu kuruluşların merkezi idareye karşı olan özerkliği henüz ilk kuruluş aşamasında zedelenmiş olacaktır.

21.Zira merkezden yönetim esasına göre çalışan kuruluşların kendi içerisinde bir hiyerarşi denetimi olduğu gibi bu teşkilatın başkent ve taşra teşkilatı arasında da bu yönü ile bakıldığında özerkliğin yerine genel bir denetimi de gerektiren hiyerarşik bir ilişki mevcuttur. Bu ilişkide ise Cumhurbaşkanı en üst hiyerarşik makam olarak görev yapmaktadır.

22. Bununla birlikte siyasi sistem içerisinde Cumhurbaşkanı, seçimle göreve gelen ve yürütme yetkisini tek başına kullanan temel aktör olma yanında idari teşkilatta kanunun açıkça öngördüğü durumlarda yerinden yönetim esasına göre çalışan kuruluşlar üzerinde bir idari vesayet makamı olarak da yer alabilmektedir. Bu biçimdeki bir vesayet ilişkisi idarenin bütünlüğü ilkesinin de bir gereğidir. Ancak sunduğu hizmetten kaynaklı biçimde özerk niteliği ön planda tutularak kurulan spor federasyonlarının Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulması bu kuruluşların özerkliği ile temelden çelişmektedir.

23. Nitekim bir kararında Anayasa Mahkemesi 3289 sayılı Kanun'da özerk niteliğince açıkça yer verilen spor federasyonlarının genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkilerinin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce düzenlenecek çerçeveye statü ile belirlenmesini Anayasa'ya aykırı bulurken, bu federasyonların kuruluşları, denetimleri, mali yapıları ve kararlarına karşı merkezi idare içerisinde oluşturulan Tahkim Kurulu'na başvurulabilmesi gibi hususlar göz önünde bulundurulduğunda bunların hizmet yerinden yönetim kuruluşları olduklarını tespit ederek, özerk federasyonların yerinden yönetim ilkesine göre kurulmaları nedeniyle Anayasa'nın 123. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerektiğine işaret etmiştir (bkz.: AYM, E.2006/118, K.2009/107, 02/07/2009).

24. Konumuz bağlamında önemle vurgulamak gerekir ki, özerk niteliği ön planda olan bir idari kurumun kuruluşunun da mümkün olduğunca bu özerkliğinin zedelenmeyeceği şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Zira idari özerklik bu kuruluşların sadece işleyiş aşamasında değil aynı zamanda kuruluşu aşamasında da dikkate alınması gereken temel bir

ilkedir. Bu bağlamda spor federasyonlarına organlarının seçimle göreve gelmesi ve idari ve mali özerkliğe sahip olması şeklindeki nitelikler kanunla verildiğine göre bu nitelikteki kuruluşların Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulabileceğini söyleyebilmek esasında bu federasyonların kuruluş aşamalarındaki özerklikleri ile çelişecektir.

25. Nitekim Anayasa'nın 123. maddesinin son fıkrasındaki kamu tüzel kişiliklerinin kanunla ya da Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulabileceğini öngören düzenleme de bu amacı sağlayacak önemli bir anayasal hükümdür. İdari özerkliğin yerinden yönetim esasına göre kamu hizmeti sunmak üzere kurulan idari kurumların sadece işleyişi aşamasında değil aynı zamanda kuruluş aşamasında da mümkün olduğunca dikkate alınması Anayasal hükümler bağlamında bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Anayasa'nın 123. maddesinin ikinci fıkrasındaki "idarenin kuruluş ve görevleri"nin "merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına" dayandığı şeklindeki birlikte kullanım, yerinden yönetim esasına göre çalışan idarelerin hem kuruluş aşamasında hem de görevleri düzenlenirken idari özerkliğin dikkate alınması gerektiğini ifade eden anayasal bir dayanak olarak kabul edilmelidir.

26. Bu yönü ile bakıldığında yerinden yönetim esasına göre çalışan spor federasyonlarının idari ve mali özerkliğe sahip birer kamu tüzel kişiliği olarak Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulması Anayasa'nın 123. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına aykırılık teşkil etmektedir.

27. Sonuç olarak, yukarıda sıralanan gerekçelerle 22/4/2022 tarihli ve 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (n) bendinde yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle..." ibaresinin ve 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile..." ve "...veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin..." ibarelerinin Anayasa'nın 123. maddesine aykırı olduğu için iptali gerektiği kanaatiyle çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmamaktayız.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ

KARŞIOY

1. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu'nun çoğunluğu tarafından 7405 sayılı Spor Kültürleri ve Spor Federasyonları Kanununun 3. maddesinin 4 numaralı fıkrasında yer alan "...ve bu tescil ile tüzel kişilik kazanır." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesi ile iptaline karar verilmiş ise de aşağıda belirttiğimiz gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz. Şöyle ki;

2. 7405 sayılı Kanunun 1. maddesinde Kanunun amacının; spor kulüpleri, spor anonim şirketleri ve spor federasyonlarının kuruluşu, organları, üst kuruluş oluşturmaları, gelir ve giderleri, bütçe ve harcama esasları, görev, yetki ve sorumlulukları, denetimleri, bunlara yapılacak her türlü yardımın şekil ve şartları ile bunlara ilişkin diğer hususlara dair usul ve esasları düzenlemek olduğu, Kanun hükümlerinin (istisnai maddeler saklı olmak üzere) kuruluş kanunu bulunan spor federasyonları hakkında uygulanmayacağı, payları borsada işlem gören spor anonim şirketler de dâhil olmak üzere tüm halka açık spor anonim şirketlerinin sermaye piyasası mevzuatına tabi olduğu, işbu Kanunda spor anonim şirketleri için getirilen hükümlerin, sermaye piyasası mevzuatının halka açık şirketler için getirdiği düzenlemelerden ayrılmadığı sürece uygulanacağı, aynı konuda farklı hükümler olması durumunda ise, halka açık spor anonim şirketlerine sermaye piyasası mevzuatı hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. 7405 sayılı Kanunun 2. maddesinde spor kulübünün, "*Bakanlık ve spor federasyonlarının faaliyetlerine katılmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran özel hukuk tüzel kişilerini*", spor anonim şirketinin ise, "*bir spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak ya da spor kulübünden bağımsız şekilde 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre kurulan ve spor faaliyetinde bulunmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran anonim şirketi*" ifade ettiği belirtilmiştir.

3. Dava konusu kuralın da yer aldığı Kanunun 3. maddesinde, spor kulüplerinin, spor faaliyetlerine katılmak amacıyla gerçek veya tüzel en az yedi kişi tarafından kurulacağı, spor kulübü kurmak için kuruluş bildirimini, tüzük ve gerekli diğer belgelerle birlikte Bakanlığa başvuruda bulunulacağı, kuruluş bildirimini ve belgelerin doğruluğu ile kulüp tüzüğü Bakanlık tarafından altmış gün içinde dosya üzerinden inceleneceği, kuruluş bildirimini, tüzük ve kurucuların hukuki durumlarında mevzuata aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde bunların giderilmesi veya tamamlanması derhâl kuruculardan isteneceği, bu istemin tebliğinden başlayarak en geç altmış gün içinde belirtilen noksanlık tamamlanmaz veya mevzuata aykırılık giderilmezse başvurunun Bakanlık tarafından reddedileceği düzenlenmiştir.

4. Yine aynı maddede (7405 sayılı m.3), kuruluş bildiriminde, tüzük ve diğer belgelerde mevzuata aykırılık veya noksanlık bulunmaz ya da bu aykırılık veya noksanlık süresinde giderilmiş bulunursa spor kulübünün Bakanlık tarafından spor kulüpleri siciline tescil edileceği ve bu tescille tüzel kişilik kazanacağı düzenlenmiştir.

5. 405 sayılı Kanunda, spor kulüplerine spor faaliyetlerine katılma yanında gerektiğinde spor anonim şirketi kurma hakkı tanındığı görülmektedir. Yine Kanun, spor kulüplerinin özel hukuk tüzel kişisi olduğunu, belirli koşulları yerine getirmesi halinde tescil ile tüzel kişilik kazanacağını ifade etmiştir. Kanunun 7. maddesinde, genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulunun oluşumu, toplanması, görev ve yetkileri, tutulacak defterler ile kararları hakkında 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve 4/11/2004 tarihli

ve 5253 sayılı Dernekler Kanununun ilgili hükümleri uygulanacağı belirtilmiştir. Kanunun 11. maddesinde ve geçici 1. maddesinde ise, kamu yararına çalışan spor kulüplerinin, 5253 sayılı Kanun ile diğer kanunlarda düzenlenen kamu yararına çalışan derneklere sağlanan haklardan yararlanacağı, Kanunun geçici 1. maddesinin 3. fıkrasında ise, Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 5253 sayılı Kanuna istinaden kurulmuş ve Bakanlık veya Türkiye Futbol Federasyonu tarafından tescil edilmiş olan gençlik ve spor kulüplerinin faaliyet göstermek istedikleri alana göre, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde spor kulübü veya gençlik derneği olarak tercihlerini yaparak Bakanlığa bildirimde bulunacakları, münhasıran gençlik faaliyetlerinde bulunacak gençlik derneklerinin 5253 sayılı Kanuna tabi olarak faaliyetlerini sürdürecekleri düzenlenmiştir.

6. Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde kanun koyucu spor kulüplerini dernek statüsünden çıkararak, sermaye şirketi benzeri bir özel hukuk tüzel kişisi olarak tanımlamıştır. Kanunda gençlik derneklerinin, Dernekler Kanununa göre faaliyet göstereceği, spor kulüplerinin ise, artık dernek değil Bakanlık nezdinde tescil edilmiş bir özel hukuk tüzel kişisi olarak devam edeceği belirtilmiştir. Kanunda spor kulüplerinin organları ve tutulacak defterler konusunda Türk Medeni Kanunu ve Dernekler Kanununa atıf yapılmış olması onların dernek olarak kabul edildiği anlamına gelmemektedir. Öyle ki, Türk Medeni Kanununun 47. maddesinde, *“Başlıbaşına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiş olan bağımsız mal toplulukları, kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar. Amacı hukuka veya ahlâka aykırı olan kişi ve mal toplulukları tüzel kişilik kazanamaz”* hükmü yer almaktadır. Aynı Kanunun 5. maddesinde ise (TMK m.5), *“Bu Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır”*.

7. Özel hukuk tüzel kişiler Dernekler ve Vakıflardan ibaret olmayıp, Türk Ticaret Kanununda (m.124) anonim, limited, kolektif, komandit ve kooperatiflerin sermaye şirketi olduğu ve tüzel kişiliği haiz olduğu (TTK m.125) belirtilmiştir. Yine Kooperatifler Kanununda kooperatiflerin tüzel kişiliği haiz olduğu belirtilmiştir. Türk Ticaret Kanununun 126. maddesinde ise, her şirketin türüne özgü hükümler saklı kalmak şartıyla, Türk Medeni Kanununun tüzel kişilere ilişkin genel hükümleri ile bu Kısımda hüküm bulunmayan hususlarda Türk Borçlar Kanununun adi şirkete dair hükümleri her şirket türünün niteliğine uygun olduğu oranda, ticaret şirketleri hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir. . 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre sendikalar ve Siyasi Partiler Kanununa göre de siyasi partiler tüzel kişiliği haizdir. Kanun koyucu çeşitli kanunlarda özel hukuk tüzel kişilerini düzenlemiş olmakla birlikte Dernekler, siyasi partiler ve sendikalar açısından bildirim sistemi ile tüzel kişilik kazanılacağını, ticari şirketler ve vakıflar açısından da tescil ile tüzel kişilik kazanılacağını düzenlemiştir. Ticari şirketler ticaret siciline tescil ve ilan ile tüzel kişilik kazanırken, vakıflar, vakıf merkezinin bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil ile tüzel kişilik kazanırlar.

8. Buna göre, 7405 sayılı Kanunda spor kulüpleri dernek değil şirket benzeri bir özel hukuk tüzel kişisi olarak düzenlenmiş olup, Kanunda spor kulüplerinin artık dernek olmadığı, Bakanlık nezdinde tutulan sicile kayıtlı özel hukuk tüzel kişisi olduğu açık bir şekilde belirtilmiştir. Bu nedenle çoğunluk tarafından spor kulüplerinin dernek olduğu nitelendirmesi yapılması hatalı olduğu gibi, tescil sistemi ile tüzel kişilik kazanmasının Anayasa'nın 33. maddesine aykırı olduğu görüşü de Anayasa'ya uygun değildir.

9. Bir an için çoğunluk görüşündeki gibi spor kulüplerinin halen dernek vasfında oldukları kabul edilse bile derneklerin tescil ile tüzel kişilik kazanması da Anayasa'ya aykırı değildir. Anayasa'nın 33. maddesinde “Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir” düzenlemesine yer verildikten sonra aynı maddenin son fıkrasında, “Bu madde hükümleri vakıflarla ilgili olarak da uygulanır” düzenlemesine yer verilmiştir. Anayasada dernek ve vakıfların tüzel kişiliği haiz olduğu belirtilmediği gibi, tüzel kişiliğin izin almaksızın kazanılacağına dair bir düzenlemede mevcut değildir. Bir derneğin ya da vakfın tüzel kişiliği haiz olması ile kurulması farklı konular olup, Anayasa açısından önemli olan husus kurulma amdır. Tüzel kişiliğin kazanılma amacı ve prosedürü ise, kanunla farklı şekilde düzenlenebilecektir. Nitekim dernekler, Kanunda aranan tüzük ve diğer belgelerin en büyük mülki amirliğe verilmesi ile kurulup tüzel kişilik kazanırken (TMK m.59), Vakıflar mahkeme nezdinde tutulan sicile tescil ile kurulmaktadır (TMK m.102).

10. Anayasa'nın 33. maddesi hem derneklere hem de vakıflara uygulanmasına karşın kuruluş ve tüzel kişilik prosedürü farklılık arz etmektedir. Nitekim, Türk Medeni Kanunu'nun 47. maddesinde amacı hukuka veya ahlâka aykırı olan kişi ve mal topluluklarının tüzel kişilik kazanamayacağı belirtildiğinden, derneklerin amacının hukuka ve ahlâka aykırı olması halinde gerekli belgeler en büyük mülki amire verilmiş olsa bile tüzel kişilik kazanamayacaktır. Bu hüküm dahi, dernek kurma hakkı ile tüzel kişilik kazanılma prosedürünün farklı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle Kanunda spor kulüplerinin tescil ile tüzel kişilik kazanması konusunda yapılan düzenleme Anayasa'ya aykırı değildir.

11. Yukarıda açıklanan nedenlerle, 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanununun 3. maddesinin 4 numaralı fıkrası Anayasa'nın 33. maddesine aykırı olmadığından aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Ömer ÇINAR